NOVADNIEKS

PREIĻU RAJONA LAIKRAKSTS

● Sestdiena, 1997. gada 5. aprīlis ● Nr. 26 (6743)

NEDĒĻA LATVIJĀ

■ Valsts prezidents Guntis Ulmanis pieprasīja Saeimai otrreiz caurlūkot grozījumus likumā par izlozēm un azartspēlēm, jo uzskata, ka nav pareizi aizliegt azartspēļu organizēšanu pagrabos un puspagrabos.

■ Ministru kabinets konceptuāli atbalstīja likumu par robežsardzi un nolēma lūgt Saeimai to izskatīt steidzami – divos lasījumos.

■ Ministru kabinets pieņēma lēmumu nedaudz paaugstināt pabalstus, ko par bērna aprūpēšanu saņem aizbildnis. Aizbildnis, kas ir bērna tiešais radinieks – brālis, māsa vai vecvecāks – saņems 32 latus mēnesī, bet aizbildņi, kas nav bērna tiešie radinieki, – 27 latus mēnesī.

■ Ministru kabinets Satversmes 81. panta kārtībā grozīja likumu «Par meža apsaimniekošanu un izmantošanu». Valsts meža dienesta darbību turpmāk pārraudzīs Zemkopības ministrija.

■ Ministru kabinets pieņēma jaunus noteikumus par naturalizācijas iesniegumu pieņemšanas un izskatīšanas kārtību.

■ Ministru kabinets izdarīja labojumus MK noteikumos par valsts amatpersonu deklarāciju iesniegšanas kārtību. Amatpersonām bezskaidras naudas uzkrājumu summa tagad jānorāda deklarāciju publicējamajā daļā.

■ Latvijas Bankas prezidents Einārs Repše preses konferencē pozitīvi novērtēja komercbanku darbību pagājušajā gadā. Divām trešdaļām komercbanku pašu kapitāls pārsniedz divus miljonus latu, 1996. gadā par 53 procentiem palielinājies banku kopējais pašu kapitāls un patlaban ir 151 miljons latu.

■ Ministru prezidents Andris Šķēle paziņoja, ka pašreizējais SIA «Lattelekom» monopolstāvoklis telekomunikāciju jomā saglabāsies ne ilgāk par 2003. gadu. «Lattelekom» peredzēts pārveidot publiskā akciju sabiedrībā un pārdot valsts kapitāla daļu.

■ 3. un 4. aprīlī Latvijā uzturējās Eiropas Savienības komisārs Hanss van den Bruks. Viņš tikās ar mūsu valsts vadītājiem un atklāja Eiropas Komisijas delegācijas jauno mītni Rīgā.

Latgales novada agronomu salidojums

Viškos notika Latgales novada agronomu salidojums, kurā piedalījās arī zemkopības ministra padomnieks Juris Kuzma, Saeimas deputāti Viesturs Gredzens un Raitis Apalups, Latvijas Agronomu biedrības prezidents Jānis Auseklis. No mūsu rajona salidojumu apmeklēja Velta Lojāne no Rožupes, Arnis Opolais no Sīļukalna, Dzidra Preise no Preiļiem, Lidija Veigule no Preiļu pagasta, kā arī rajona lauksaimniecības departamenta galvenais agronoms Jānis Kivlenieks. Par salidojumā dzirdēto viņš teica:

— Agronomu saieta galvenā tēma bija pavasara sēja un ar to saistītās problēmas. Agronomi situāciju vērtēja kā satraucošu. Zemniekiem pietrūkst apgrozāmo līdzekļu, lai nopirktu degvielu, kvalitatīvu sēklu, minerālmēslus. Agronomi arī izteicās, ka nevajadzētu privatizēt Valsts Viļānu selekcijas un izmēģinājumu staciju, bet atstāt par bezpeļņas organizāciju, kura turpinātu nodarboties ar zinātni.

A.Iļjina

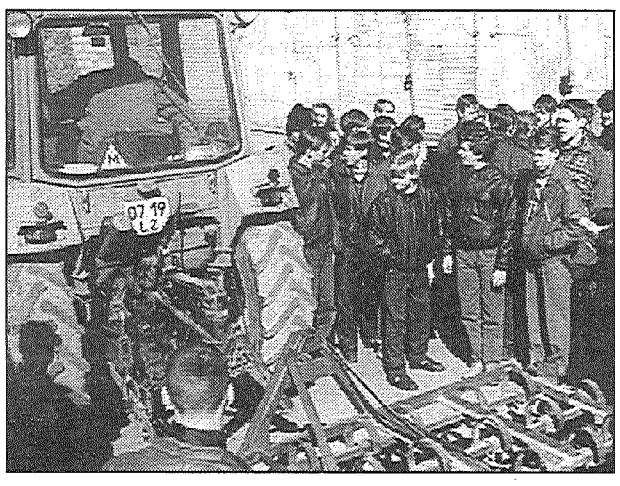

Jaunaglonas lauksaimniecības skolā 3. aprīlī notika profesiju diena tradicionālo, līdz šim rīkoto atvērto durvju dienu vietā. Skolas direktors Visvaldis Kursītis atzina, ka uz tik lielu ieinteresētību pat neesot cerējuši — ieradās vesels pulks jauniešu no dažādām Latgales skolām. Attēlos: ● kurš izvēlēsies mehanizatora amatu? ● Zemessargu grupas audzēkņi militāro demonstrējumu laikā. J.Silicka foto

Plašāku materiālu lasiet «Novadnieka» 9. aprīļa numurā.

PREIĻU PILSĒTAS DOMĒ

Par ceļu fonda līdzekļu izlietojumu

2. aprīlī notika Preiļu pilsētas domes kārtējā sēde. Deputāti izskatīja jautājumu par ceļu fonda līdzekļu izlietojumu 1997. gadā. Konkrēti runa bija par luksofora uzstādīšanu Talsu un Daugavpils ielu krustojumā pie Preiļu 1. pamatskolas. Šim nolūkam sākotnēji bija paredzēti aptuveni pieci tūkstoši latu. Ja Rīgas firma, kas nodarbojas ar luksoforu uzstādīšanu, izmantos nevis lētos Krievijas ražojuma releju blokus, bet rietumos iepirktos, summa var gandrīz dubultoties.

Savu viedokli par to, kā nodrošināt skolas bērnu drošību, izteica CSDD ceļu uzraudzības un informācijas inspektors V.Ruskulis, domes deputāti A.Adamovičs, V.Haritonovs un citi. Luksofora uzstādīšanai nepieciešamā summa domes plānajam maciņam ir pārāk «sālīta». Tāpēc deputāti pieņēma lēmumu līdzekļus luksofora uzstādīšanai nepārskaitīt. Tika izveida komisija, kuras sastāvā būs domes deputāts A.Adamovičs, ceļu policijas priekšnieks J.Uļjanovs un CSDD ceļu uzraudzības un informācijas inspektors V.Ruskulis. Viņiem jārod lētāks, bet arī drošāks risinājums.

Apstiprināta revīzijas komisija

Domes deputāti apstiprināja revīzijas komisiju, kuras sastāvā darbosies septiņi cilvēki. Kandidatūras tika izvirzītas proporcionāli deputātu skaitam, kāds domē tika ievēlēts no visiem sarakstiem.

No Zemnieku savienības saraksta darbam revīzijas komisijā tika izvirzīts Leons Cišs. Viņu arī ievēlēja par revīzijas komisijas priekšsēdētāju. No DPS saraksta revīzijas komisijā izvirzīti un apstiprināti Pēteris Stafeckis, Modris Krūze un Ēvalds Ancāns. Valentīna Podniece, Elizabete Vilcāne un Lolita Valdone darbam revīzijas komisijā izvirzītas attieciīgi no LSDSP, vēlētāju apvienības «Mēs pilsētai» un vēlētāju apvienības «Atbildība un darbs» sarakstiem.

Par dzīvojamo māju privatizācijas komisiju

Deputāti atcēla iepriekšējā sēdē pieņemto lēmumu par dzīvojamo māju privatizācijas komisijas izveidošanu, kurā tika iekļauta arī dzīvokļu sadales komisija. Turpmāk komisijas darbosies atsevišķi. Dzīvojamo māju privatizācijas komisijas sastāvā būs pieci, bet dzīvokļu sadales komisijas sastāvā trīs cilvēki.

Būs izsoles

Deputāti pieņēma lēmumu par īres tiesību izsoli Preiļu pilsētas domei piederošajām telpām ēkā, kas atrodas Kārsavas ielā 4. No pilsētas domes varēs īrēt ēkas trešo stāvu 698 kvadrātmetru platībā, tajā skaitā 212 kvadrātmetrus plašo zāli. Īres tiesību izsoles gaitā noskaidrosies arī tas, kas izmantos pilsētas domei piederošās garāžas Aglonas ielā 1. Izsole gaida arī domei piederošo 1991. gadā ražoto automašīnu M-2141.

Vēl deputāti nolēma noslēgt telpu nomas līgumu ar SIA «INVEST-SL» līdz 1998. gada 1. janvārim.

Iesniegumi

Domes sēdē deputāti atbalstīja vairākus iedzīvotāju iesniegumus paātrinātai dzīvokļu privatizācijai.

Pēc pilsētvides komisijas ieteikuma deputāti piekrita izsniegt licenci akciju sabiedrībai «Preiļu preses aģentūra» tabakas izstrādājumu pārdošanai kioskā, kas atrodas Daugavpils ielā 59. Pamatojoties uz pilsētvides komisijas ieteikumu, deputāti atteica izsniegt tirdzniecības atļauju i.u. «MI-TEX».

Vairākus iesniegumus deputāti nolēma izskatīt pēc tam, kad tos būs izvērtējušas komisijas.

Domes sēdes noslēgumā deputāti atcēla 1997. gada 25. martā pieņemto lēmumu par darba līguma slēgšanu.

L.Kirillova

Paātrinātas dzīvokļu privatizācijas gaita

◆ Pēdējā laikā Preiļu pilsētas domes sēdēs ikreiz tiek apstiprināti iedzīvotāju iesniegumi paātrinātai dzīvokļu privatizācijai. Kā «Novadnieku» informēja Preiļu pilsētas dzīvojamo māju privatizācijas komisijas priekšsēdētājs Jānis Vilcāns, marta vidū dome bija apstiprinājusi jau 493 iedzīvotāju iesniegumus paātrinātai dzīvokļu privatizācijai. Šajā sakarā lūdzu Jāni Vilcānu izvērtēt situāciju.

— Preiļos ir vairāk nekā divi tūkstoši seši simti dzīvokļu. Tātad, gandrīz piektā daļa to īrnieku ir izteikuši vēlēšanos savas mītnes privatizēt jau tagad, negaidot vispārējo privatizāciju.

Ieinteresētās personas vispirms uzraksta iesniegumu. Pēc tam jāsagatavo vairākas izziņas — no dzīves vietas, par to, ka nav komunālo maksājumu parādu. Jāiesniedz dzīvojamās telpas īres līguma kopija. Ir jāuzsver, ka privatizācija iespējama tikai tajā gadījumā, ja īrnieks laikā veic visus maksājumus un nav iekrājis parādus.

Pēc iesniegumu apstiprināšanas domes sēdē tiek aprēķināts nepieciešamais sertifikātu skaits, kas jāsamaksā tajā bankā, kur atvērts sertifikātu konts. Neskatoties uz to, vai dzīvoklis ir labiekārtots vai arī nelabiekārtots, par katru platības kvadrātmetru jāpārskaita divi sertifikāti — tāda ir dzīvokļu paātrinātas privatizācijas īpatnība.

Divu nedēļu laikā nekustamā īpašuma vērtēšanas birojs izsniegs privatizācijas apliecību. Pēc tam dzīvokļu pārvaldē jaunajam saimniekam ir jānoslēdz līgums par mājas apsaimniekošanu. Līgumā būs noteikts, ka par dzīvokli vairs nemaksās īri, kas pašlaik ir 7,5 santīmi par kvadrātmetru, bet gan naudiņu mājas apsaimniekošanai — 5 santīmi par kvadrātmetru.

Kad dzīvojamā māja rindas kārtībā tiks nodota privatizācijai, paātrināti privatizēto dzīvokļu īpašniekiem vēlreiz nāksies iet uz dzīvokļu privatizācijas komisiju, lai noslēgtu pirkšanas pārdošanas līgumu ar pilsētas domi. Tikai pēc tam, kad visa māja būs iereģistrēta zemesgrāmatā, savu īpašumu tur varēs nostiprināt arī dzīvokļu saimnieki.

Privatizēt dzīvokli nenozīmē, ka var izrīkoties, kā pašam patīk, teiksim, nemaksāt par apkuri vai citiem komunālajiem pakalpojumiem. Viss ir jādara tāpat kā līdz šim.

Kad rindas kārtībā būs privatizēti visi dzīvokļi mājā, dzīvokļu īpašnieki varēs arī atteikties no dzīvokļu pārvaldes pakalpojumiem. Mājas apsaimniekošanai viņi varēs veidot savas sabiedrības, ievēlot priekšsēdētāju, grāmatvedi, apstiprinot statūtus. Visai ērti tas būtu nelielu dzīvojamo māju iemītniekiem.

◆ Kā dzīvokļu paātrināto privatizāciju rajonā vērtē centrālās dzīvojamo māju privatizācijas komisijas pārstāve Preiļu rajonā Ināra Melušāne?

— Rajona mērogā tikai Preiļos notiek tik aktīva dzīvokļu paātrinātā privatizācija. Līvānos, piemēram, šī gada 1. martā bija tikai trīsdesmit divi iesniegumi. Tur iedzīvotāji, acīmredzot, gaida vispārējo privatizāciju un pagaidām nekādu interesi ātrāk iegūt savā īpašumā dzīvokli neizrāda.

Lauku pašvaldībās paātrināti privatizēts tikai viens dzīvoklis Aglonā un četri dzīvokļi Galēnos.

Valsts mājās savu dzīvokli īpašumā var iegūt tikai paātrinātā privatizācijā, jo vispārējā privatizācija nenotiek. Pašlaik esam saņēmuši trīs pieteikumus no Rušonas pagasta Aglonas stacijas, kur valsts mājās dzīvo tagadējie vai kādreizējie dzelzceļa darbinieki.

Zemkopības ministrija devusi piekrišanu paātrināti privatizēt dzīvokļus arī Jaunaglonas lauksaimniecības skolai. Taču iesniegumu pagaidām nav. Līdzīgā kārtā arī Latvijas Privatizācijas aģentūra atļāvusi paātrināti privatizēt «Līvānu stikla» mājās esošos dzīvokļus. Pagaidām cilvēki nogaida.

L.Kirillova

ĪSZIŅAS

■ Jaunievēlēto rajona pagastu un domju deputāti pēc pašvaldību vadītāju ievēlēšanas gatavo apstiprināšanai pagastu un domju nolikumus, veido darba komitejas. Iepriekšējie pašvaldību deputāti jaunajiem kolēģiem atstājuši arī budžetu apstiprināšanu. Bet sakarā ar to, ka deputātu sastāvs vēlēšanu gaitā izmainījās tikai nedaudz un lielākā daļa pašvaldību vadītāju palika savos krēslos, pašiem vien tagad būs jādomā arī par budžetu.

■ Ievadkurss Latvijas pašvaldību deputātiem — tā saucas mācību programma, ko jaunievēlētajiem tautas pārstāvjiem sagatavojusi Latvijas Pašvaldību savienība. Interesenti varēs daudz jauna un vajadzīga uzzināt vairākas dienas ilgajās mācībās, lai pēc tam varētu strādāt radoši un ar atdevi.

■ Ar 1. aprīli rajona kultūras namā palikuši tikai darbinieki, kuru pienākums ir, kā saka, uzturēt pie dzīvības knapi dvašojošo rajona kultūras dzīvi. Sakarā ar naudas līdzekļu trūkumu nav iespējams algot tehniskos darbiniekus, bet saimnieciskajiem izdevumiem naudiņas pietiek vien pirmajam pusgadam.

■ 1. aprīļa joks, kas patiesībā nemaz nav joks, bet balta patiesība — Preiļos vairs nedzirdēsim radiotranslācijas pārraides. Sistēma un iekārtas ir tik vecas un nolietojušās, ka to remontēšana vairs neatmaksājas. Kā paskaidroja LATTELEKOM Latgales zonas Preiļu nodaļas klientu apkalpošanas dienesta priekšnieks V.Rubins, tas tomēr nenozīmē, ka ar translāciju nevarētu nodarboties kāda privātfirma.

■ Kinoteātrī «Ezerzeme» skatāma kārtējā izstāde. Šoreiz skatītāju uzmanībai piedāvātas Ingrīdas Evelietes fotogrāfijas. Tie ir gan krāsaini, gan melnbalti darbi. Melnbaltās fotogrāfijas tapušas laikā, kad Ingrīda strādāja Iekšlietu ministrijas sistēmā — avārijas, cietumi, dzīves atbaidošākā puse... Izstāde būs skatāma līdz maijam.

■ Preiļu 1. pamatskola kļuvusi par vietu, kur labprāt savus darbus izstāda mākslinieki. Astoņdesmit četrus darbiņus uz Preiļiem atveduši Rēzeknes mākslas koledžas audzēkņi no tekstil-rokdarbu nodaļas, metālmākslas, telpu dizaina un reklāmas, koktēlniecības, reklāmas un keramikas nodaļas. Aprīļa vidū topošie mākslinieki gatavojas atbraukt uz tikšanos.

L.Kirillova

■ Līdz 26. martam vēl nebija ievēlēts Sīļukalna pagasta padomes priekšsēdētājs. Tāpēc, ka vēlētāju apvienība «Zemnieks» rajona tautas tiesā bija iesniegusi prasību par 9. martā notikušo pašvaldību vēlēšanu rezultātu apstiprināšanu. Tiesas sēde notika 20. martā, tika atstāts spēkā Sīļukalna pagasta vēlēšanu komisijas lēmums par vēlēšanu rezultātiem. Tikai pēc tam jaunievēlētie deputāti sanāca kopā uz pirmo pagasta padomes sēdi. Tika izvirzīta viena — līdzšinējā padomes priekšsēdētāja Jura Leiča kandidatūra. Viņš arī vienbalsīgi ievēlēts par Sīļukalna pagasta padomes priekšsēdētāju.

■ Vārkavas pamatskolā beigusies akreditācija. Pēc ilgas un pamatīgas pārbaudes gan izglītības darbā, gan materiālajā ziņā skola akreditēta uz trim gadiem, tas ir, šādu laika periodu tā ir tiesīga izsniegt dokumentus par deviņu klašu izglītības iegūšanu. Vārkavas pamatskolā šogad notiks pirmais devītās klases izlaidums. Skolas lielākā problēma tā, ka esošajās, no bērnudārza palikušajās telpās, ir maza sporta zāle, vecāko klašu skolēniem tajā neērti sportot, bet jaunas uzbūvei pagastam pagaidām nav līdzekļu. Savukārt pašiem audzēkņiem vēl kāda aktuāla, citiem neparasta problēma — skolā ir maz meiteņu. Piemēram, 9. klasē no deviņiem audzēkņiem ir tikai trīs meitenes, bet visus pārspēj 2. klase — viena meitene un septiņi zēni.

■ Latvijas rajonu un skolu valžu priekšsēdētāji nodibinājuši darba grupu, kas paredzēta ciešākiem kontaktiem ar izglītības un zinātnes ministru. Darba grupa veidota no tiem, kuri ieguvuši lielāku autoritāti kolēģu vidū, un tādējādi par Latgales reģiona skolu valžu priekšsēdētāju pārstāvi kļuvis Preiļu rajona skolu valdes priekšsēdētājs Andrejs Zagorskis. Notikusi pirmā darba grupas tikšanās. Sagatavota vēstule izglītības ministram par vairākiem jautājumiem, kas ir aktuāli izglītības darbā, piemēram, par vidējās izglītības problēmām (neskaidrais vidusskolu un ģimnāziju statuss), par skolu optimizāciju, ņemot vērā ne tikai ekonomiskos, bet arī sociālos faktorus, par ministrijas viedokli attiecībā uz paredzamo teritoriālo reformu, par skolu finansēšanas kritērijiem un tamlīdzīgi.

Kā informēja A.Zagorskis, uzturoties Rīgā, skolu valžu priekšsēdētājiem bijusi iespēja piedalīties arī divu jaunu grāmatu reprezentācijā. Viena no tām — lietuviešu un dāņu psihologu darbs «Pieci gaviļu saucieni demokrātijai», kas dienasgaismu ieraudzījusi ar Dānijas Izglītības ministrijas un citu šīs valsts institūciju materiālo atbalstu. Grāmata paredzēta skolām, tā pārdošanā nebūšot. Otra — «Pieaugušo izglītības gadagrāmata», kurā, kā liecina nosaukums, atrodams viss par pieaugušo izglītību, arī kas šajā jomā ir Preiļu rajonā.

■ Galēnu pagasta pašdarbniekiem Lieldienu šūpoles vecajā parkā nācās iemēģināt jau dažas dienas pirms svētkiem, kad Latgales televīzija šeit gatavoja raidījumu «Olūts». Pa īstam pagasta ļaudis uz svinēšanu tika aicināti otrajās Lieldienās. Dažādiem sarīkojumiem pagastā tiek izmantota topošā sporta zāle, kādreizējās mehāniskās darbnīcas. Arī šoreiz no kultūras nama šeit bija pārvietoti krēsli, un improvizētajā kultūras namā sākās koncerts. Uzstājās dejotāji no Preiļu Valsts ģimnāzijas, Galēnu pamatskolas un folkloras kopa «Vidsmuiža».

L.Rancāne

■ Akciju sabiedrības «Preiļu siers» padomes sēdē par padomes priekšsēdētāju atkārtoti ievēlēts Vladislavs Valters, par viņa vietnieci — Rušonas pagasta zemniece Ināra Čingule.

Padome nolēma, ka piena iepirkuma cenas pagaidām netiks izmainītas. Patlaban palielinās piena iepirkums, jo sācies tā dēvētais lielā piena laiks. Akciju sabiedrība šonedēļ pabeigs norēķināties par februārī piegādāto pienu un sāks maksāt par martā iepirkto.

■ Rajona lauksaimniecības departaments saņēmis Valsts labības biroja vēstuli, kurā teikts, ka 1997. gadā graudus valsts rezervei iepirks konkursa kārtībā no zemniekiem, kuri ar Valsts labības biroju noslēgs līgumu līdz 15. aprīlim.

A.Iļjina

Pēc pieredzes — uz Valmieru

Rajonu lauksaimniecības departamentu direktori nesen apmeklēja Valmieru, lai iepazītos ar šī rajona lauksaimnieku pieredzi. Kā pēc šī brauciena atzina rajona lauksaimniecības departamenta direktors Jānis Vucēns, interesantākā bijusi Valmieras rajonā izveidotā «mašīnu ringa» pieredzes izpēte. Kas ir «mašīnu rings» un kā tas Valmierā tapa?

1994. gada rudenī Valmieras rajona Jeru pagastā ar Vācijas Ziemeļreinas — Vestfāles pavalsts Lauksaimniecības ministrijas finansiālu un morālu atbalstu tika nodibināts lauksaimniecības tehnikas «mašīnu rings», kurā apvienojās 12 zemnieku saimniecības ar kopējo zemes platību 559 hektāri. Šīs saimniecības kopā iegādājās dažādu lauksaimniecības tehniku, kuru tās izmanto rindas kārtībā. Šāda koplietošanas tehnikas iegāde ir izdevīga visām 12 zemnieku saimniecībām, jo katra atsevišķi to nespētu nopirkt.

Interesanti piebilst, ka Valmieras rajona zemnieki, kuri apvienojušies «tehnikas ringā», neaprobežojas tikai ar tradicionālo lauksaimniecības kultūru — miežu, rudzu, kviešu audzēšanu, kā tas ir mūsu rajonā, bet, piemēram, zemnieku saimniecības «Jaunstirnas» īpašnieks Valērijs Marjins audzē griķus, «Raudu» saimnieks Arnis Ķibers — pelēkos zirņus. Izrādās, griķiem un zirņiem ir labs noieta tirgus. Daudzi zemnieki audzē dārzeņus, puķes, ābolus.

A.Iļjina

Ieskats Preiļu senajā vēsturē

Preiļi 500

Par Preiļu dibinātājiem pamatoti uzskata muižniekus Borhus. Preiļi 500 gadus piederēja Borhu dzimtai, un ar to daudz kas saistīts pilsētas un novada vēsturē. Emblēmā attēlotā lapa — elements no Borhu ģerboņa. Lapas zeltītā krāsa ir ņemta no tagadējā Preiļu ģerboņa vairoga. Ģeogrāfiski pilsēta sākusi veidoties auglīgā līdzenumā Preiļupes krastā. Paplašinoties upe iztek cauri visai pilsētai. To simbolizē zilā līnija. Emblēmas autore – Silvija Berezovska.

Laika jūras neredzamie viļņi savā nebeidzamajā ceļā uz priekšu kā smiltis skalo mēnešus, gadus, gadsimtus. Mainās ne tikai cilvēku paaudzes. Piedzimst, izaug, kļūst skaistas un nosirmo arī pilsētas. Rīga gatavojas savai astoņsimtgadei. Tāds ir bijis šīs pilsētas liktenis, kļūt par centru valstij.

Preiļiem nācies iet pa citu ceļu, kas nav bijis tik notikumiem bagāts un nav aizvedis līdz lielpilsētas plašumiem. Bet varbūt tieši tāpēc mums mūsu pilsēta ir tik pierasta, jauka un mīļa. Pat tie, kurus dzīve aizvedusi tālu projām, jūt šo nesaraujamo saikni ar ielām un ieliņām, kur bērnībā skriets, ar seno un vienmēr tik skaisto Preiļu parku.

Cilvēki jau arī atšķiras viens no otra ar to, ka katram ir savas atmiņas. Bet tās vieno vārds «Preiļi», pilsēta, kura nākamā gada sākumā svinēs savu septiņdesmitgadi. Visa gada garumā mēs regulāri publicēsim materiālus, kuros stāstīsim par Preiļu vēsturi, notikumiem un cilvēkiem.

Šoreiz piedāvājam jūsu uzmanībai ieskatu Preiļu senajā vēsturē. Materiālu sagatavojusi Preiļu vēstures un lietišķās mākslas muzeja jaunākā zinātniskā līdzstrādniece Regīna Pastare.

◈ ◈ ◈

Patiesībā Preiļi ir viena no senākajām apdzīvotajām vietām Latvijā. Vēsturnieks A.Anspaks uzskata, ka Preiļu vārds kā apdzīvotas vietas nosaukums vēstures avotos pirmo reizi minēts ap 1250. gadu.

Pirmie iedzīvotāji te apmetušies Preiļupes kreisajā krastā — Plivdu un Anspaku pilskalnos. Vēsturiskos pētījumos pastāv vairākas versijas par to, kā cēlies Preiļu nosaukums — vai tas aizgūts no Preiļupes, vai no «Preiļu zemes», varbūt no kādas personas vārda vai uzvārda. Iespējams, ka tas radies no lietvārda preilis, kas nozīmē pienācējs.

Trīspadsmitā gadsimta sākumā «Preiļu zeme» ietilpa plašajā ķēniņa Visvalža pārvaldītajā Jersikas valstī un kā lēnis bija piešķirta Visvalža pēcnācējiem. Pēc tam tā ietilpa Rīgas bīskapijā, vēlāk arhibīskapijā.

1472. gadā Preiļu novads izlēņots Bernhardam Borham, bet Preiļos atradusies Livonijas ordeņa mestra rezidence. 1475. gadā viņš to, savukārt, izlēņoja savam brālēnam Simonam Borham.

Jā, Preiļu vēsturē īpaša vieta ir senajai, dižciltīgajai Borhu dzimtai — vienai no vecākajām muižnieku dzimtām Eiropā, kuras saknes meklējamas Prūsijā. Ir zināms, ka trīspadsmitajā gadsimtā bija trīs Borhu dzimtas atzarojumi: Pomerānija Vācijā, Krakovas vojevodiste Polijā un Livonija.

Borhu dzimta saimniekoja Preiļos apmēram piecus gadu simtus, bet pēdējie Borhu dzimtas pārstāvji savus īpašumus izpārdeva deviņpadsmitā gadsimta sešdesmitajos gados.

No 1569. gada Preiļi atradās Polijas-Lietuvas apvienotās valsts Žečpospoļitas sastāvā, tāpēc te dzīvojošie muižnieki pārpoļojās. Pēc Polijas pirmās dalīšanas Preiļu novads 1772. gadā tika iekļauts Pleskavas guberņā, vēlāk Polockas vietniecībā, tad Baltkrievijas guberņā, bet no 1802. gada līdz 1917. gadam Vitebskas guberņā un ietilpa Krievijas impērijas sastāvā.

Taču atgriezīsimies pie Borhiem. Borhu dzimtas saimniekošanas laikā 17. un 18. gadsimtā Preiļos nodibinājās dominikāņu ordeņa misija un jezuītu ordeņa misija, kas sludināja te katolicismu.

Rakstītajos avotos minēts, ka 1715. gadā Preiļos bija koka baznīca (Preiļu ciema teritorijā). 1771. gadā uzcelta koka baznīca Preiļu miesta teritorijā.

1819. gada Preiļu Romas katoļu draudzes vizitācijas aktos ir ziņas par to, ka draudzē vēl nav nevienas skolas, nav krogu, bet ir neliela nabagmāja. 1820. gadā garīdznieks vietējiem zēniem mācījis katehismu, lasīšanu, baznīcas dziedāšanu.

1836. gadā Preiļos jau darbojies pirmais profesionālais ārsts, 1859. gadā te izveidota pirmā slimnīca.

Lai attīstītu amatniecību, tirdzniecību un gūtu papildus ienākumus, Preiļu ciema ziemeļrietumu pusē Jozefs Borhs jau atļāva apmesties amatniekiem un tirgotājiem. Tur izveidojās brīvciems ar centru — tagadējo tirgus laukumu.

Ir ziņas, ka 1865. gadā Preiļos noturēti astoņi gadatirgi, kur atvesto manufaktūru un ražojumus pārdeva un apmainīja pret lauksaimniecības precēm un amatnieku ražojumiem. 1868. gadā Preiļos noturēti desmit gadatirgi. Te bijušas jau 17 tirgotavas un krogs. Miestam piederējuši arī 140 hektāri zemes, kur atradušās 129 mājas.

Līdz pirmā pasaules kara sākumam nomainījās vairāki Preiļu muižas īpašnieki. 1866. gada 24. novembrī Mihails Borhs pilnvaroja kolēģijas senatoru Bortkeviču pārdot Preiļu miestu Lielbritānijas pavalstniekam tirgotājam Johanam Fredriksam, bet sev Mihails Borhs atstāja tikai kapelu parkā.

No 1873. līdz 1891. gadam Preiļu īpašnieks bija vācu barons Ungern-Šternbergs. Kā minēts vēstures materiālos, pārvaldītājs uz pilnvaras pamata bija poļu muižnieks Jans Mols. Šāda muižas pārvaldīšana uz cita vārda bija izskaidrojama ar to, ka pēc 1863. gada sacelšanās poļiem Krievijā neļāva pirkt īpašumus.

No 1891. gada Preiļi piederēja krievu muižniekam, vēlākajam Krievijas sūtnim Itālijā Konstantīnam Guļkevičam. Bet par to citreiz.

● Ilustrācijā redzams Borhu dzimtas ģerbonis. Lieta tāda, ka 1783. gadā Libšicas ģenerālis, kvartīrmeistars, armijas ģenerālleitnants Mihaels Johans Borhs saņēma grāfa titulu, ģerboņa zīmogu apzeltītā kapsulā ar zelta šņori, par to samaksāja Austrijas galma kancelejā Vīnē 6888 guldeņus. Ģerboņa apraksta tekstā lasāms: «Valsts grāfi fon der Borhi, Libšicas brīvkungi no Borhlandes. Apstiprinājuma diplomu par valsts grāfa titula piešķiršanu saņēmis Mihaels Johans Borhs — Latgales Varakļānu un Preiļu muižu īpašnieks 1783. gada 17. maijā.»

Vide, kurā dzīvojam

Daugavpils reģionālās vides pārvaldes Preiļu daļu kopš šī gada marta vada Solveiga Mazjāne, vienlaicīgi veicot arī rajona gaisa aizsardzības inspektores pienākumus. Preiļu daļā strādā arī ūdeņu un ūdens bioloģisko resursu aizsardzības inspektors Ilmārs Ivdris un sauszemes ekosistēmu aizsardzības inspektors Vladislavs Dzenis. Daļas vadītāja un inspektori tika lūgti sniegt informāciju par saviem pienākumiem un pagājušajā gadā veiktajiem galvenajiem darbības virzieniem.

Solveiga Mazjāne:

— Gaisa aizsardzības inspektora pienākumos ir gaisa piesārņojuma analīze, piesārņojuma konstatēšana, laboratoriskie mērījumi, ko veic Daugavpils laboratorija ar inspektora piedalīšanos. Kas mūsu rajonā ir galvenie gaisa piesārņotāji? Tās ir katlu mājas. Pērn rajonā no 34 katlu mājām kopējais izmešu daudzums sastādīja 852,084 tonnas. Tajā skaitā, cietās daliņas — 70,154 tonnas, sēra oksīds — 443,289, oglekļa oksīds — 275,892, slāpekļa oksīds — 61, vanādija pentoksīds — 0,953 tonnas. Šie izmeši izkliedējas gaisā, bet ja skursteņi ir zemāki, daļa nonāk uz kokiem, augiem, un tāpēc pozitīvi vērtējams, ja pilsētās ir pēc iespējas vairāk apstādījumu. Ražošanas uzņēmumu izmetes rajonā sastāda tikai 5,33 procentus no kopējām. Katrai katlu mājai, uzņēmumam izstrādāts maksimālais pieļaujamais izmešu normatīvs un lielākoties tas tiek arī ievērots. Skursteņi, kas celti pēc projektiem, arī atbilst normatīviem, taču ne vienmēr pietiekami augsti dūmeņi ierīkoti individuālo māju kurtuvēs. Gaisa piesārņotību nosakām tieši izmetes avotā — skurstenī, pašā gaisā to nepārbaudām.

Uzņēmumi kurināmo iegādājas atbilstoši savai pirktspējai un pēc pašu izvēles, taču pārbaudēs redzam, ka tam vienmēr ir sertifikāts. Jā, mazuta saturā ir sērs, taču pieļaujamās normas robežās. Mums pašiem nav tehniskas iespējas izdarīt mērījumus gaisā. Pirms kāda gada ar Daugavpils laboratorijas palīdzību šādu mērījumu izdarījām siera rūpnīcas tuvumā dzīvojamā masīvā, jo bija saņemta iedzīvotāju sūdzība, taču neatklājām novirzes no normas.

1996. gadā reģistrēti vairāki administratīvie likumpārkāpumi vides piesārņošanā. Visvairāk likumpārkāpumu atklāts, veicot autotransporta līdzekļu pārbaudi. Tiek pārsniegti piesārņojošo vielu izplūdes normatīvi. Izplūdes gāzē tiek noteikts oglekļa saturs. Pērn soda naudās mašīnu īpašnieki samaksājuši 247 latus. Septiņas personas pērn sodītas par dabas objektu bojāšanu vai iznīcināšanu (visvairāk — par kūlas dedzināšanu). Sešas personas saņēmušas sodu par vides piesārņošanu vai piegružošanu. Par īpaši aizsargājamo dabas objektu aizsardzības režīma vai iekšējās kārtības noteikumu pārkāpšanu sodīta viena persona. Deviņi cilvēki saukti pie atbildības par prasību neievērošanu attiecībā uz projektu dokumentācijas saskaņošanu. Sodi piemēroti par nepareizu darbošanos ar ķīmiskām vielām.

Preiļos uz vietas nav savu iekārtu augsnes, ūdens, gaisa un citu piesārņojumu noteikšanai, attiecīgie speciālisti ierodas no Daugavpils, bez tam šai laboratorijai jāapkalpo arī daži citi Latgales rajoni.

Ilmārs Ivdris:

— 1996. gadā Preiļu daļā apkopotas ziņas par ūdens izmantošanu. Kopā izlietoti 201130 kubikmetri ūdens, no tiem — saimnieciski dzeramais — 144720 kubikmetri, ražošanas vajadzībām — 56410 kubikmetri. Lielāko ūdens daļu izmanto pilsētas — Preiļi (102900 m^3), Līvāni (59250 m^3). Rajonā ir 416 artēziskie urbumi. 52 tagad palikuši bez saimnieka. Izņemti sūkņi, urbumi ir vaļēji, līdz ar to iespējama pazemes ūdeņu piesārņošana. Pašlaik tiek apzināti visi urbumi, to saimnieki, jo top valsts programma nevajadzīgo urbumu tamponēšanai. Daudzi zemnieki privatizācijas ceļā ieguva fermas kopā ar artēziskiem urbumiem, tāpēc lūgums tos uzturēt kārtībā, veikt urbumu galviņu hermetizāciju. Ja urbums pašlaik nav vajadzīgs, to vajag iekonservēt, — aizmetināt vai vismaz aiztaisīt ar koka tapu.

Šogad valdība sagatavos noteikumus par jaunajām ūdens lietošanas atļaujām, kas paredzēs gada laikā obligāti ieviest ūdens uzskaites skaitītājus. Tā 1996. gadā tika ar ūdens mērītājiem uzskaitīti tikai 102400 kubikmetri.

Preiļu rajonā darbojas 27 notekūdeņu attīrīšanas iekārtas — trīs no tām mehāniskās, bet pārējās — bioloģiskās. Kopējais notekūdeņu daudzums rajonā bija 157728 kubikmetri (Preiļos — 72700, Līvānos — 61300 m^3). Piesārņojuma daudzums ir šāds: suspendētās vielas — 15,991 tonna, ķīmiskais skābekļa patēriņš — 87,798 tonnas, fosfora kopējais daudzums — 4,053 tonnas, slāpekļa kopējais daudzums — 18,262 tonnas.

Preiļu pilsētas notekūdeņi pieslēgti akciju sabiedrības «Preiļu siers» notekūdeņu attīrīšanas iekārtām, vairs netiek piesārņota Preiļupīte. Turpinās darbs jauno Preiļu pilsētas attīrīšanas iekārtu būvniecībā. Pagājušajā gadā no valsts investīciju programmas piešķirti un apgūti 200000 lati. Šogad jaunās iekārtas vajadzētu palaist.

Vladislavs Dzenis:

— Man ir jāatbild par zemes izmantošanu, par ķīmikālijām, bīstamo atkritumu uzglabāšanu, par īpaši aizsargājamo objektu režīma nodrošināšanu, par mežsaimniecību, par medību saimniecību, kopumā — par visu sauszemi. Rīkojam reidus, sekojam, lai netiktu pārkāpti ar likumu noteiktie normatīvi. Piesārņošana jāsaprot ne tikai kā atkritumu vai būvgružu izmešana nevietā, bet, piemēram, arī ainavu piesārņošana. Vecās kolhozu un paju sabiedrību fermas kļuvušas par graustiem, vai arī — privatizētas un izvazātas, piesārņo ainavu. Pie un zem šīm fermām esošā zeme netiek izmantota, aizaug ar nezālēm. Pašlaik šo graustu īpašnieki vēl nav saukti pie atbildības, pagaidām ar pagastu padomju palīdzību vairāk nodarbojamies ar aģitāciju un mēģinām «vest pie prāta», savācam un apkopojam ziņas, cik šādu objektu kurā pagastā atrodas. Likumdošana īpašniekiem paredz sodu par zemes piesārņošanu. Rajonā ir arī vairāki valsts nozīmes īpaši aizsargājamie objekti — Ašenieku un Pelēčāres purvi — dzērvenāju liegumi. Ir botāniskie liegumi — Rušonas un Aglonas ezeru salas, kompleksais liegums — Cirīšu ezers ar apkārtējo ainavu, Preiļu, Galēnu un Gelenovas parki, kā arī dižkoki.

Solveiga Mazjāne:

— 1996. gadā iekasējamā dabas resursu nodokļu summa no tiem, kuri saņēmuši atļauju izmantot dabas resursus un vidē ievadāmo piesārņojumu, bija 36898 lati, nomaksātā summa sastādīja 30735 latus. Galvenie virzieni, kur izmantota dabas resursu nodokļu daļa, bija rajona atkritumu izgāztuves priekšprojekta izpētes darbi, Upmalas pagasta teritorijā esošā gāzes vada meliorācijas sistēmas atjaunošanai, Aizkalnes pareizticīgo baznīcas remontam, Preiļu parka kopšanai. Nodokļu lielākā daļa atvēlēta apzaļumošanai un notekūdeņu attīrīšanas iekārtu vajadzībām. Gribētu piebilst, ka pašvaldībām jāsaskaņo ar vides pārvaldes inspektoriem plāns dabas resursu nodokļu rezultātā iegūto līdzekļu izlietošanai. Līdz šim tas netika darīts. To paredz likums «Par dabas resursiem».

L.Rancāne
J.Silicka foto

Līvānu slimnīcas finansiālais krahs. Kas par to atbildīgs?

Rajona veselības aprūpes problēmmezgls savilcies ap BU «Līvānu slimnīca», kuras parādi pārsniedz Ls 48000, tādējādi, ja netiks atrasts kompromiss starp visām ieinteresētajām pusēm, šo uzņēmumu var uzskatīt par bankrotējušu. Jau ilgu laiku notiek absurds strīds par to, kas vainojams Līvānu slimnīcas bojāejā, — Preiļu rajona padomes amatpersonas, rajona veselības aprūpes nodaļa, rajona BO «Slimokase», Līvānu slimnīcas direktores rīcība vai Latvijas valdības politika, kas virzīta uz reģionalizāciju, kurā izdzīvos finansiāli spēcīgākais un neatkarīgākais, vai arī — kāda cita «trešā» persona.

Šī gada 25. februārī rajona padomes deputāti Jānis Liepa, Vladislavs Valters un Jāzeps Anspoks ar iesniegumu ir griezušies pie rajona virsprokurora un LR Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas, bet, kamēr prokuratūra dos savu atzinumu, kamēr atbildi sniegs A.Gorbunovs, kamēr uz Līvānu pilsētas domes, Turku, Jersikas un Rožupes pagastu padomju iesniegumiem atbildēs Finansu un Labklājības ministrijas, kamēr reāli tiks pildīti attiecībā uz Līvānu slimnīcu pieņemtie rajona padomes lēmumi, paiet laiks, un parādi kopā ar soda naudām turpina augt...

Šajā publikācijā galvenajās līnijās ir atainota notikumu virzība (balstoties uz dokumentiem) no rajona centrālās slimnīcas (RCS) reorganizācijas brīža līdz šī gada 24. martam, kā arī izklāstīti «slimnīcas lietā» iesaistīto galveno personu viedokļi, kas ir tikpat pretrunīgi kā pati lieta.

Reorganizācija un parādu saistības

Ar Preiļu rajona padomes 1994. g. 24. oktobra lēmumu nr. 7 rajona centrālā slimnīca (RCS) tika reorganizēta, sadalot vairākās veselības aprūpes iestādēs: Preiļu slimnīca (kopā ar poliklīniku), Līvānu slimnīca, Līvānu poliklīnika un Aglonas lauku slimnīca. Līvānos palika arī infekcijas nodaļa, kurā uzņēma visa rajona slimniekus.

Vairākos iesniegumos tiek minēts fakts, ka izveidotie uzņēmumi — Līvānu un Preiļu slimnīcas — savu darbību sākušas jau ar parādiem, — no RCS Līvānu slimnīca pārņēmusi parādu saistības Ls 8857,70 (medikamenti Ls 1466,13, pārtika Ls 711,80, siltumenerģija Ls 6648,14, veidlapas Ls 31,63), Preiļu slimnīca — Ls 18810. Parādi uz 1995. g. 1. janvāri bija arī Līvānu poliklīnikai Ls 4225. Savs viedoklis par šiem parādiem ir rajona padomes priekšsēdētājam Ilmāram Meluškānam: «1994. gadu beidzot, rajona padome lūdza visām jaunizveidotajām iestādēm iesniegt rajona padomei informāciju par pārņemtajiem parādiem no RCS, un rajona padome šīs summas nomaksāja, tai skaitā arī RCS sakrāto sociālā nodokļa parādu. 1995. gada 1. janvārī parādu nebija ne Preiļu, ne Līvānu slimnīcai, ne Līvānu poliklīnikai. Ja pēc 2 gadiem man raksta iesniegumus, ka tomēr bija parāds, man jājautā: ko jūs rēķinājāt pirms 2 gadiem? Protams, ir pārejošie maksājumi, bet tagad atrast parādus tur, kur to nebija, ir nekorekti.» Vēlāk nāca atzinums, ka 1994. gada bilance nebija pareizi sastādīta, bet tad jājautā, ko toreiz rēķināja RCS galvenā grāmatvede?

1995. gada finansu krīzes situācija, domstarpības par gultas dienas vērtībām un infekcijas nodaļas finansējumu

«Parādi,» kā apgalvo rajona BO «Slikomase» direktore Viktorija Šmukste, «Preiļu un Līvānu slimnīcās tieši proporcionāli auga līdz 1995. gada vidum, jo nekas nemainījās slimnīcu iekšienē. Samaksa tika veikta pēc gultu dienām (g.d.), un likās, ka slimnīcas centās izstrādāt pēc iespējas vairāk g.d., lai saņemtu it kā pēc iespējas vairāk naudas, bet tādējādi nauda tērējās arī medikamentiem, ēdināšanai, algām utt. Tas turpinājās līdz banku krīzei, kad veselības aprūpei līdzekļi samazinājās par 30%. Tika samazināts slimnīcu finansējums, un toreiz slēdza arī Aglonas lauku slimnīcu.»

«1995. gada krīzes situācijā,» kā stāsta Līvānu slimnīcas direktore Iraida Glušņonoka, «ar rajona padomes lēmumu iedzīvotāju veselības aprūpei paredzētā nauda tika sadalīta procentuāli apkalpojamo iedzīvotāju skaitam, līdz ar to radās zaudējumi.» Līvānu slimnīca ilgu laiku centās pierādīt, ka zaudējumus tai radīja arī rajona «Slimokases» noteiktā g.d. vērtība Ls 4,80. Pēc Slimokasu savienības 1994. g. 29. decembrī apstiprinātās rekomendējamās stacionāra apmaksas metodikas, lai segtos slimnīcas izdevumi, stacionāra g.d. cenā jāņem vērā, ka izstrādājamo g.d. skaitam jābūt 85%-90% no maksimāli iespējamā vispārējam profilam un 60%-70% infekcijas nodaļas profilam. Līvānu slimnīcas izpildīto g.d. skaits vispārējā profilā 1. pusgadā bija 93,05%, infekcijas nodaļā vidēji 97,8%. Izpildīto g.d. skaits I-VII bija 21671. Tātad, ja Līvānu slimnīcai g.d. vērtība būtu Ls 5,20 kā Preiļos, tad Līvānu slimnīcai nebūtu radušies zaudējumi Ls 8669. V.Šmukste savukārt uzskata, ka izmaksas nesedz ne g.d. vērtība Ls 4,80, ne Ls 5,20.

Kad sākās finansējums pēc apkalpes teritorijā dzīvojošo skaita, saasinājās jautājums par infekcijas nodaļas finansēšanu, jo nodaļā ārstējās visa rajona iedzīvotāji. Kā apgalvo V.Šmukste, «tika ieteikts Līvānu slimnīcas apkalpes zonā ieskaitīt «strīdus zonas» (Rudzāti, Vanagi) iedzīvotāju skaitu, un ar šī skaita iemaksāto naudu nosegt infekcijas nodaļas finansējumu, bet rajona padomes lēmumā tas netika ierakstīts, un, kad Līvānu slimnīcai auga parādi, to iztulkoja, it kā infekcijas nodaļa nav nofinansēta. Pēc tam ar rajona padomes lēmumu šai nodaļai no 1996. g. 1. janvāra noteica atsevišķu finansējumu. Tas turpinājās 3 mēnešus.» I.Meluškāns uzskata, ka arī «strīdus teritorijas» pievienošana Līvāniem nebija racionāla, jo «50% iedzīvotāju izmantoja iespēju ārstēties Līvānu slimnīcā, 50% tāpat brauca uz Preiļiem.» No 1996. g. aprīļa finansējums nodaļai atkal sākās pēc g.d., bet šāds finansējums nesedz infekcijas nodaļas izmaksas, un līdz 1996. g. 1. oktobrim (nodaļas slēgšanai) tas atkal radīja zaudējumus. Pēc Līvānu slimnīcas aprēķiniem infekcijas nodaļas zaudējumi 1995. gadā ir Ls 5046,26; 1996. gadā — Ls 3227,07.

Konfliktpunkts — rajona slimokases izstrādātā pārrēķina metodika

Vislielākās domstarpības sākas, kad ar rajona padomes 1996. gada 21. marta lēmumu noteica stacionāru finansējumu 1996. g. veikt pēc g.d. vērtības un ar 23. aprīļa lēmumu apstiprināja g.d. vērtību abos stacionāros vienādā apmērā, atbilstoši saņemtajam finansējumam. Kā teikts triju rajona padomes deputātu 1997. g. 25. februāra iesniegumā rajona virsprokuroram, «atkāpjoties no šiem lēmumiem, «Slimokases» direktore (V.Šmukste) pielietoja voluntāri pieņemto metodiku stacionāru finansēšanai uz 1996. g. 2., 3., 4. ceturksni. Metodikas pamatā ir gan izstrādāto g.d., gan arī faktiski neizstrādāto g.d., līdz noteiktam limitam, apmaksa. Apmaksa par nepadarītu darbu pati par sevi ir beztiesiska un jāvērtē kā līdzekļu izšķiešana. Šo limitu (Līvānu slimnīcai 2088 g.d./mēn., Preiļu — 3194 g.d./mēn.) uz nepamatotu normatīvu bāzes aprēķināja «Slimokase» un veselības aprūpes nodaļa.»

Šādu maksimālo g.d. limitu stacionāriem, teikts iesniegumā, ««Slimokase» un veselības aprūpes nodaļa bija tiesīga noteikt, sākot ar 1997. g. 1. cet., pēc tam, kad rajona padome 1996. g. 21. novembrī pieņēma atbilstošu lēmumu.» «Šo metodi,» teikts citā iesniegumā — LR VARAM un Pašvaldību lietu pārvaldei (28.11.96.), ««Slimokase» uzspiež slimnīcām ar saimnieciskiem līgumiem kopš 1996. g. 2. cet.»

Līguma starp «Slimokasi» un Līvānu slimnīcu, kuru rajona veselības aprūpes nodaļas vadītāja B.Belova apstiprināja 1996. g. 28. martā, 2. punktā teikts: «Izpildītājam tiek apmaksātas līdz 2088 g.d./mēn., t.i., pēc Preiļu rajona veselības aprūpes nodaļas rīkojumā noteiktā gultu skaita stacionārā un 1995. g. vidējā gultu noslogojuma Preiļu rajonā. Pārrēķins tiek izdarīts katru ceturksni.» Pēc V.Šmukstes pārrēķina metodikas tiek summētas izstrādātās g.d., aprēķināta starpība starp noteikto maksimālo g.d. skaitu un izstrādātajām g.d., pārstrādātās g.d. netiek apmaksātas, par nepārstrādātajām attiecīgi tiek piemaksāts. Ja pie bērna stacionārā atradusies māte, — aprēķina 50% no stacionārā pavadītajām g.d.; dzemdību gadījumam aprēķinā pieņem 6 g.d.

Līgumu, kuram vajadzēja stāties spēkā 1996. g. 1. aprīlī, I.Glušņonoka noslēdza tikai 3. jūnijā ar tam pievienotu domstarpību protokolu, jo piedāvātajā līgumā nebija uzrādīta g.d. vērtība, bija bez rajona padomes lēmuma noteikti g.d. griesti, I.Glušņonoka nepiekrita arī rajona «Slimokases» piedāvātajai pārrēķina izdarīšanas metodikai. Rudenī jezga ap līgumiem sākās atkal no gala. «G.d. griesti tiek rēķināti uz apkalpojamo iedzīvotāju skaitu,» saka I.Glušņonoka, «bet pēc rekomendējamās metodikas jārēķina uz iepriekšējā gada faktu. Noteiktā maksimālā g.d. un reāli izstrādāto g.d. skaita starpība, kura pēc rajona «Slimokases» metodikas tiek apmaksāta, Līvānu slimnīcai nav tik liela kā Preiļu.» Tādējādi, kā teikts iesniegumā prokuratūrai, Līvānu slimnīca 1996. g. zaudēja ap Ls 6400. I.Glušņonoka uzskata, ka ir jāmaksā tikai par padarītu darbu, lai gan pēc rajona «Slimokases» metodikas saņēma arī par nepadarītu. Izpildīto g.d. skaits Līvānu slimnīcā 1992. g. bija 41000; 1996. g. — 23000, jo samazinājās vidējais ārstēšanās ilgums, kas ir zemāks par vidējo republikā. Savukārt ārstēto pacientu skaits 1992. g. bija 3164; 1996. g. — 2426.

Arī par Līvānu slimnīcas finansēšanu 1997. g. I.Glušņonoka martā vēl nebija noslēgusi līgumu, bet uzrakstījusi domstarpību protokolu «Slimokasei», kura savukārt 18. martā informējusi rajona padomi par izveidojušos situāciju. «Mūsu rajonā finansējas pēc g.d., tātad jābūt pēc padarītā darba,» saka I.Glušņonoka. «Man līgumā piedāvāts atkal ar neizpildītām g.d., kas ir izdevīgi Preiļu slimnīcai, bet neizdevīgi mums, tāpēc es neparakstu. Ir 1996. g. 24. decembrī MK apstiprināti «Veselības aprūpes finansēšanas noteikumi», ir apstiprināta rekomendējamā metodika, kāpēc rajona «Slimokasei» jāgudro kaut kas no jauna?»

Sakarā ar laikā nenoslēgtajiem līgumiem un laikā nesaņemto finansējumu, Līvānu slimnīca nebija spējīga līdz ar algu izmaksām nomaksāt sociālo nodokli. Par 1995. g. un 1996. g. rajona sociālās apdrošināšanas nodaļa slimnīcai uzrēķināja kavējuma naudu ap Ls 6000.

V.Šmukste apgalvo, ka metodika, ko pielieto rajona «Slimokase», ir naudas taupīšanas dēļ un izstrādāta Valsts Slimokasē: «Pēc rekomendējamās apmaksas metodikas, — ja slimnieks ārstējas mazāk par pusi vai pusi no vidējā konkrētas slimības ārstēšanas ilguma, tad katra stacionārā pavadītā diena tiek apmaksāta 100%. Ja ārstējas ilgāk par pusi, tad par atlikušajām dienām, ko slimnieks vairs neguļ slimnīcā, tiek samaksāts 70% apmērā. To maksā, lai personāls censtos intensīvāk ārstēt un ātrāk izrakstīt.» Rajona padomes izpilddirektors A.Poplavskis vēstulē (23.01.97.) I.Glušņonokai gan apgalvo, ka «1996. g. 2., 3. un 4. ceturksnī stacionāru finansēšanas kārtība paredzēja neizpildītās g.d. apmaksu ar mērķi, lai pārrēķinu veidā saņemtie līdzekļi tiktu novirzīti parādu dzēšanai...»

I.Meluškāns uzskata, ka ir nekorekti runāt par radītiem zaudējumiem pārrēķina metodikas dēļ, jo maksimālo g.d. skaitu rajona slimnīcas nav izpildījušas. «Tam, ka maksājot par neizpildītām g.d., Preiļi saņem vairāk, var pieiet no otras puses, — es kā uzņēmuma vadītājs būtu priecīgs, ja zinātu, ar kādu summu varu rēķināties. Jādomā, vai ir vērts uzturēt štatu, apkurināt, maksāt par elektrību dēļ pāris slimniekiem nodaļā, tādējādi nogremdējot visu veselības aprūpes iestādi. 21. novembra lēmums par g.d. griestiem tika pieņemts, lai akcentētu tikai rajona padomes nostāju brīdī, kad nevarēja vienoties rajona «Slimokase» un Līvānu slimnīca. Mēs šo jautājumu risināšanā par daudz esam līduši iekšā, un brīžiem arī nekompetenti. Labu gribot, esam sarežģījuši šo iestāžu darbu,» saka I.Meluškāns.

Nobeigums 4. lpp.

Lieldienu Zaķa paldies

Lieldienu Zaķis, kurš organizācijas «Glābiet bērnus» rajona nodaļas un daudzbērnu ģimeņu biedrības Preiļu nodaļas darbinieku vārdā sagaidīja jautrā pasākuma dalībniekus otro Lieldienu pēcpusdienā kinoteātrī «Ezerzeme», ir patiesi priecīgs. Un kā nu ne, pasākums izdevās, jo uz to bija ieradušies turpat trīs simti cilvēku — daudzbērnu ģimenes, maznodrošinātās ģimenes, kā arī bez vecāku gādības palikušie bērni.

Mājas darbs, ko zīmējumu konkursam bija licis sagatavot Lieldienu Zaķis, izrādās, visiem bijis pa spēkam. Jaunākajam darbiņa autoram tikai viens gadiņš un vēl pusīte. Krāsaini un mazāk krāsaini, lieli un ne tik lieli zīmējumi tagad glabājas rajona kultūras nama direktores kabinetā. Nākamgad Lieldienās tiks sarīkota izstāde, kur tos visus jaukumus varēs skatīt.

Uz vienīgo Lieldienu pasākumu pilsētā bija ieradies arī Preiļu domes priekšsēdētājs Vladimirs Ivanovs. Viņš izteica pārliecību, ka nākamajā gadā pirms svinēt Lieldienas pilsētā tiks rīkota kārtības nedēļa, kurā tiks iesaistīti arī bērni. Ar jaunās paaudzes pieradināšanu pie tīrības un kārtības ir jāsāk ceļš no savu durvju priekšas sakārtošanas līdz visas pilsētas sakopšanai.

Svētku pasākumam nopietni bija gatavojies ne vien Lieldienu Zaķis, bet arī daudzi pieauguši un nopietni onkuļi un tantes, kurus apvieno vārdiņš — sponsori. Saldumus, piemēram, gādāja individuālie uzņēmumi «Rio» un «Erato». Zemnieku saimniecības īpašnieks Pēteris Šņepsts, kuram pašam aug četras atvasītes, labprāt apmaksāja bērnu popgrupas «Fledermauši» uzstāšanos. Telpu īri apmaksāja firmas «Azurg» īpašnieks Anatolijs Grigorjevs. Viņš ir izteicis piekrišanu arī turpmāk sadarboties ar daudzbērnu ģimeņu biedrību un apsolījis, ka šopavasar bez maksas ar savu tehniku apstrādās piecu

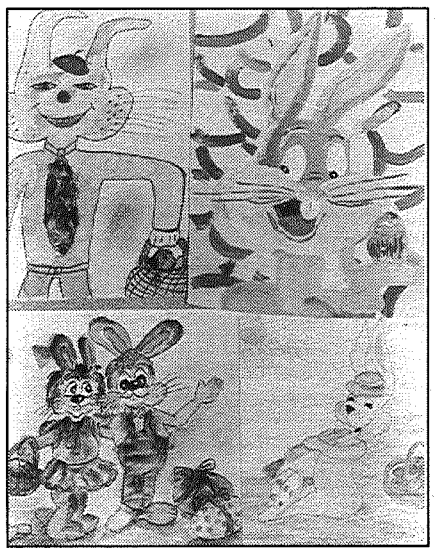

daudzbērnu un maznodrošināto ģimeņu dārziņus tepat Preiļos. Kinoteātra «Ezerzeme» direktors Jānis Zarāns kā Lieldienu dāvanu bija sagādājis desmit brīvbiļetes uz bērnu filmu seansu, bet Ēvalds Daukšts no i.u. «Dārznieks-96» — pavasara ziedu pušķus.

Ne jau visi aicinātie un gaidītie bērni varēja ierasties uz svētkiem kinoteātrī. Piemēram, tiem mazuļiem, kuri ievietoti īslaicīgās sociālās aprūpes nodaļā Aglonas slimnīcā, jau pēc Lieldienām sociālās aprūpes nodaļas vadītāja Juta Fadejeva aizveda individuālā uzņēmuma «Māra» rūpētos saldumus, spēlītes un krāsainas grāmatiņas.

Ar jaunām un arī vecām, bet tikpat skanīgām dziesmām Lieldienu pasākuma dalībniekus iepriecināja «Fledermauši», bet jaunrades nama leļļu teātra grupa, kuru vada Velta Beča, rādīja visai interesantu un pamācošu ludziņu. Protams, ka visi ar nepacietību gaidīja svētku «naglu» — kinofilmas «Zvaigžņu basketbols» demonstrēšanu. Bet Lieldienu Zaķis pa to laiku tikās ar ciemiņiem no Rēzeknes — Latgales daudzbērnu ģimeņu biedrības pārstāvjiem un organizācijas «Glābiet bērnus» koordinatoriem.

L.Kirillova

Par pacienta maksājumiem

No 1997. gada saskaņā ar Ministru kabineta 1996. gada 24. decembrī pieņemtajiem noteikumiem visās ārstniecības iestādēs ir stājušies spēkā jaunie finansēšanas noteikumi. Pēc pastāvošās likumdošanas tiem ir likuma spēks, — tātad tie ir jāpilda kā mediķiem, tā arī jums — pacientiem: neviens nav nekur protestējis, — tas nozīmē, ka mēs visi tiem piekrītam.

Šajos noteikumos ir noteikta pacienta iemaksa un līdzdalības maksājums (tas nozīmē, ka pacients sedz daļu no ārstēšanas izdevumiem) — vienāds visā valstī, un uzsveru: likumā noteikts — **obligāts**. Šīs iemaksas ir plānotas slimnīcu un poliklīniku ieņēmumos, tātad, — ja kāds nemaksā, tad par padarīto darbu nav līdzekļu, ar kuriem samaksāt darbiniekiem, uzturēt telpas, mazgāt veļu utt., un tie ir jākompensē slimnīcai vai poliklīnikai no citiem līdzekļiem: nepērkot paredzēto aparatūru vai samazinot darbiniekiem algas utt.

Šie pacienta maksājumi reizēm ir visai ievērojami, sevišķi, ja ārstēšana saistīta ar dārgas aparatūras izmantošanu (diagnostikā, ķirurģijā u.c.). Lielā bezdarba apstākļos tas daudziem rada problēmas. Pie tam problēmas rodas abām pusēm: pacientam grūtības ar maksāšanu, mediķiem sakarā ar to, ka nemaksā par padarīto darbu. Lai no tā izsargātos, ir dažādas apdrošināšanas firmas, mūsu rajonā pazīstamākās ir «Latgarants» un «Ezerzeme». Apdrošinot savu veselību, iegūst visi: ja pacients neslimo — tas ir lieliski, ja slimo — daudzus šos dārgos maksājumus sedz apdrošināšanas firma, — rezultātā arī medicīnas iestādes saņem par padarīto darbu. Tikai viens piemērs: pacients samaksā apdrošināšanas firmai Ls 9-12 (uz pusgadu par minimālo servisu); viņš ārstējas slimnīcā 10 dienas, kur viņam izdarīja kuņģa caurskati un fibrogastroskopiju, narkozē izoperēja plānveida cirkšņa trūci, — viņam jāsamaksā līdzdalības maksājums un pacienta nodeva kopā Ls 27,50 apmērā; tā kā viņš ir apdrošinājies, tad maksā tikai Ls 4,50. Kā redzat, komentāri lieki.

Un vēl. Man kā slimnīcas vadītājam bieži jāsaskaras ar to, ka slimnieki nāk un saka, ka viņi ir maznodrošināti un nevar samaksāt. Jā, šinī lēmumā ir paredzētas atlaides arī maznodrošinātiem, bet ir jānoformē attiecīgi dokumenti, kādi — to Jums paskaidros jebkurā pašvaldībā. Tikai tad, ja šie dokumenti būs noformēti, Jūs varēsiet saņemt šīs atlaides (daļēji izdevumus segs valsts).

Tāpēc, lai mums, mediķiem, būtu mazāk nepamatotu konfliktu ar Jums, dārgie pacienti, zinot, ka likums jāpilda abām pusēm, aicinu:

1. Ievērot veselīgu dzīves veidu, rūpēties par savu veselību un **griezties pie ārsta savlaicīgi**: slimība ir kā ugunsgrēks, to pašā sākumā var noslāpēt ar minimāliem izdevumiem un ciest mazus zaudējumus, ja iedegas, var arī nenodzēst...

2. **Regulāri apsekot savu veselību** profilaktiskajās apskatēs, jo daudz ko var atklāt un novērst savlaicīgi ar minimāliem izdevumiem.

3. **Izpētīt savus radu rakstus**, — tur var paredzēt, no kā jāuzmanās.

4. **Apdrošinieties**, jo tas ietaupīs jūsu līdzekļus.

5. **Izvēlieties savu ārstējošo ārstu**, jo pat apģērbu šuj viens skroderis, — ja būs daudzi, būs arī daudz problēmu.

6. Pērkot zāles, **konsultējieties ar ārstu** — būs daudz efektīvāk un lētāk, jo ne viss ir zelts, kas spīd.

7. **Lasiet likumus**, lai zinātu savas tiesības un arī pienākumus.

J.Anspoks,
Preiļu slimnīcas direktors

P.S. Sīkāku informāciju varat saņemt rajona veselības nodaļā, slimokasē, firmā «Ezerzeme» vai slimnīcā pie direktora.

Līvānu slimnīcas finansiālais krahs. Kas par to atbildīgs?

Sākums 3. lpp.

Veiktās revīzijas

Rajona padomes grāmatvedības veiktā revīzija Līvānu slimnīcā par laika periodu no 01.07.95. līdz 01.04.96. neatklāja finansiālus pārkāpumus un atzina, ka naudas līdzekļi tiek tērēti atbilstoši tāmei.

Valsts Slimokases speciālisti I.Bluķe un I.Pūka, kuri 1996. g. 3. septembrī izvērtēja veselības aprūpes finansēšanu rajonā, neuzskata arī, ka rajona «Slimokase» būtu rīkojusies pretēji valstī pieņemtajai finansēšanas metodikai. Atzinumā ir uzsvērts, ka līgumos noteiktais maksimālais g.d. skaits dod iespēju izpildītājam plānot savus ienākumus un izdevumus, bet lietderīgi līgumos būtu noteikt arī minimālo g.d. vērtību, pēc kādas tiks apmaksāts noteiktais g.d. skaits noteiktā laika periodā. Diskutabls ir Valsts Slimokases atzinums par Līvānu slimnīcu — slimnīcā esot pārāk augsts algas fonda īpatsvars (1996. g. 1. pusg. Ls 3,99/g.d., (Preiļos Ls 3,46), normatīvs 1996. gadam Ls 2,87), arī medikamentu faktiskais izlietojums naudas izteiksmē pārsniedz normatīvu (slimnīcas fakts Ls 1,44/g.d., (Preiļos Ls 1,75), normatīvs Ls 1,29). Minētie normatīvi ar saistošu dokumentu ne Preiļu rajonam, ne kādam blakus rajonam gan nebija novadīti.

1996. g. 17. septembrī ir sastādīts rajona padomes revīzijas komisijas akts par veikto pārbaudi rajona «Slimokasē» par 1995. g. un 1996. g. 1. pusgadu. Tajā teikts, ka 1995. g., kad tika samazināta budžeta līdzekļu sadale slimnīcu finansējumiem, Preiļu slimnīca samazināja gultu skaitu no 150 uz 90 un palielināja pacienta nodevu līdz Ls 2, bet Līvānu slimnīca līdzīgus pasākumus neveica un pacienta nodevu atstāja Ls 1, tādējādi palielinājās stacionāra g.d. skaits. (Lēmumus par pacienta iemaksām Līvānu slimnīca nav pārkāpusi — 26.07.95. tika noteikta daļēja samaksa par stacionārā pavadīto dienu Ls 2; 23.08.95. ar rajona padomes lēmumu līdz Ls 2 (no septembra Līvānos iekasēja Ls 1, iedzīvotāju zemās maksātspējas dēļ); no 20.12.95. ir vienots pacienta iemaksas lielums Ls 1,80). Aktā teikts, ka uz Līvānu zonas vienu iedzīvotāju iztērēts Ls 12,19, uz Preiļu zonas — Ls 9,9, bet nav norādīts, kādā periodā un kā tas aprēķināts. Aktā teikts, ka Līvānu infekcijas nodaļai finansējums iedalīts atsevišķi pēc tāmes, bet nav norādīts, ka tas bija tikai 3 mēnešus kopš 1996. gada 1. janvāra. Atliek piebilst, ka tikai pēc deputāta J.Liepas rakstiska pieprasījuma novembrī par revīzijas rezultātiem revīzijas komisija ziņoja rajona padomes sēdē...

Rajona padomes lēmums par kompensāciju Līvānu slimnīcai no... tukšā rezerves fonda

1996. g. 23. septembrī rajona padome, «atzīstot par pareizu un atbilstošu» rajona padomes lēmumiem veselības aprūpes iestāžu finansējumu Preiļu rajonā, tomēr nolēma no veselības aprūpei 1996. g. paredzēto līdzekļu rezerves fonda iedalīt Līvānu slimnīcai līdzekļus starpības segšanai par dažādajām g.d. vērtībām 1995. g. 1. pusg. un par atšķirīgo dzemdību maksu 1995. g. 2. cet., kā arī infekcijas nodaļas radīto zaudējumu segšanai, bet Līvānu slimnīcai veikt pasākumus līdzekļu ekonomijai. Kompensācija nav saņemta, jo 1996. g. rajona «Slimokase» rezerves fondu neveidoja, tāpēc ka rajona budžetā neienāca ap Ls 68 tūkst. «Kopš 1995. g. rezerves fonds tiek plānots,» apgalvo V.Šmukste. «Šinī situācijā, kad uzņēmumiem hroniski pietrūkst naudas, mēs nevaram visu laiku 4,5% nolikt fondā. Kad saņemam naudu, skaitām to visiem uzņēmumiem avansā, mēneša beigās rēķinām, cik pa šo laiku nopelnīts, veicam galīgo norēķinu, un tālāk, ja vēl ir nauda kontā, atkal to skaitām avansā.» Rajona padomes cerības uz plānoto finansējumu 1996. gadā nepiepildījās, rezerves fonds netika veidots, «bet tāpēc jau nav vainīgs uzņēmuma vadītājs», uzskata I.Glušņonoka. Savukārt I.Meluškāns neuzskata par lietderīgu šādos apstākļos maksāt minimālo g.d. vērtību un visu pārējo krāt rezerves fondā, jo gada beigās uzkrātā nauda inflācijas dēļ būs zaudējusi savu vērtību.

Citu kompensēšanas avotu piedāvājums apmaiņā pret Līvānu slimnīcas parādu dzēšanas pasākumu plānu

1997. g. 20. februārī rajona padome nolēma Līvānu slimnīcai finansējumu parādu dzēšanai piešķirt no Finansu ministrijas vai Labklājības ministrijas iedalītajiem līdzekļiem 1996. g. veselības aprūpes plānotā un faktiskā finansējuma starpības segšanai, pēc Līvānu slimnīcas iesniegtā plāna izejai no finansiālās krīzes akceptēšanas rajona padomē. Kā vēlāk atzīst I.Meluškāns, līdzekļus saņemt no Finansu ministrijas ir stipri nereāli.

1997. g. 20. martā ar rajona padomes lēmumu beidzot tika apstiprinātas summas kompensācijai (kopā Ls 13374,12), par kuru lēmums tika pieņemts jau 1996. g. 23. septembrī. Tagad jāgaida, kad sekos nākamais rajona padomes lēmums, no kādiem līdzekļiem un kādā termiņā kompensēt...

Lai saņemtu kompensāciju, I.Glušņonoka rajona padomē vairākkārt ir iesniegusi pasākumu plānus finansiālās krīzes likvidēšanai Līvānu slimnīcā. Rajona padomē šos plānus uzskata par nenopietniem. I.Meluškāns saka: «Ja ir sakrāts parāds ap Ls 40000, nav nopietni rakstīt, ka gada laikā spēsi atmaksāt tikai Ls 10000, un pārējo lai nosedz rajona padome, bet no kurienes? Kurš kreditors gaidīs 4 gadus? Reāli šo naudu var savākt, vasaras mēnešos kardināli samazinot uzņēmuma darbības apjomus, un pakalpojumus nosedzot tuvākā slimnīcā. Ja tiek panākts līgums, kur vienojas Slimokase, Līvānu slimnīca un rajona padome, jau tagad esam gatavi iedot naudu avansā, lai var samaksāt sociālo nodokli. Ir absurds, maksājot dakteriem algas ap Ls 200 mēnesī un saucot aizvietotājus pat no Jēkabpils rajona, neatrast naudu sociālajam nodoklim. Uzskatu, ka mūsu lēmums par kompensāciju ir labas gribas apliecinājums. Ja mēs uzskatītu, ka Līvānos nevajag slimnīcu, nebūtu iesnieguši arī projektu par slimnīcas siltināšanu, devuši naudu jauna jumta uzlikšanai, iekšējam kosmētiskajam remontam.» 20.03.97. rajona padome pēc atkārtota Līvānu slimnīcas lūguma piešķīra Ls 2400 slimnīcai grīdas seguma remontam un durvju nomaiņai.

I.Glušņonokai tiek pārmests, ka parādi auga un nekas netika darīts, lai stabilizētu situāciju. Pasākumi tomēr tika veikti — 1996. g. samazināja štatu vienības (uz 01.04.95. — 169,75 slodzes, uz 01.12.96. — 125,25), vasaras mēnešos apvienoja nodaļas un sniedza tikai neatliekamo medicīnisko palīdzību, atvaļinājuma laikā slēdza atsevišķas nodaļas, 1996. g. 1. oktobrī tika slēgta infekcijas nodaļa. Kopā ieekonomēto līdzekļu summa Ls 11480. Par bērnu un dzemdību nodaļu noslogojumu I.Glušņonoka saka: «Dzemdību ir maz visā Latvijā, bet, ja grib slimnīcā šo pakalpojumu saglabāt, personāls ir vajadzīgs. Šīs nodaļas zaudējumi kompensējas ar citu nodaļu īpatsvaru. Sava specifika ir bērnu nodaļai un tā tiek saglabāta, jo šajos laikos būtu ārkārtīgi sarežģīti, ja mātei bērns būtu jāved ārstēt uz Preiļiem vai citur, bez tam ziemas mēnešos šī nodaļa nav tukša.»

Līvānu un apkārtējo pagastu pašvaldību nostāja

Par ļoti svarīgu Līvānu slimnīcas saglabāšanu uzskata arī Līvānu dome un Jersikas, Turku un Rožupes pagastu padomes, kuras vairākkārt ir griezušās rajona padomē ar lūgumiem rast iespēju nodrošināt iedzīvotājiem medicīnisko pakalpojumu sniegšanu veselības aprūpes bāzes programmas līmenī. Pašvaldības ir informējušas par izveidojušos situāciju arī Finansu un Labklājības ministrijas un lūgušas iedalīt līdzekļus, kā bija paredzēts rajona padomes 1997. g. 20. februāra lēmumā. To, ka slimnīca Līvānos ir vitāli nepieciešama, atzinis arī CESO konsultants Z.Upītis.

Rajona padomes deputāti J.Liepa, V.Valters, J.Anspoks uzskata, ka, organizējot objektīvu un taisnīgu finansējumu, Līvānu slimnīca netiktu novesta līdz finansiālam kraham, jo nevienas citas rajona pakļautībā esošas iestādes finansiālais stāvoklis nav apdraudēts. Deputāti uzskata, ka atbildība par notikušo jāuzņemas arī I.Meluškānam un padomes izpilddirektoram A.Poplavskim. Savukārt V.Šmukste saka, ka viņas sirdsapziņa esot tīra, ka slimnīcas finansēšana būtībā ir saimnieciskais aprēķins, un saimniecisko izdevumu sabalansēšana ar algām ir tikai un vienīgi uzņēmuma vadītāja kompetencē. Bez tam — gan Valsts Slimokasē, gan Labklājības ministrijā uzskatot, ka Līvānu iedzīvotājiem medicīniskos pakalpojumus var sniegt arī tuvākās slimnīcas. «Manas personīgās domas ir,» saka V.Šmukste, «ka Līvānos slimnīca varbūt būs, bet nezinu, vai to varēs vadīt pašreizējā direktore?» Līdzīgās domās ir A.Poplavskis, kurš vēstulē (14.03.97.) Līvānu pilsētas domei raksta, ka rajona padomē tiek izskatīti divi problēmas risinājuma varianti: Līvānu zonas iedzīvotāju veselības aprūpi veikt citās slimnīcās, vai ierosināt jautājumu par I.Glušņonokas atbilstību ieņemamajam amatam.

Līvānu pilsētas dome ārkārtas sēdē 24.03.97. paziņo, ka iepriekšminētās sankcijas neatrisinās Līvānu slimnīcas finansēšanas un parādu dzēšanas problēmu. Līguma slēgšana ar citiem uzņēmumiem ir saprotama kā Līvānu slimnīcas darbības apturēšana vai slēgšana, tādējādi iedzīvotāju zemās maksātspējas un transporta problēmu dēļ Līvānu un apkārtējo pagastu iedzīvotājiem būs apgrūtināta un pat neiespējama medicīniskās palīdzības saņemšana bāzes programmas ietvaros. Rajona veselības aprūpes iestāžu finansēšanas pamatā jābūt apmaksai par faktiski paveikto darbu, kā tas ir citviet valstī. Neizpildīto g.d. apmaksas princips, kuru BO «Slimokase» pieļāva 1996. g. un kas ir iestrādāts 1997. g. stacionāru finansēšanas noteikumos, ir neobjektīvs, Preiļu rajona veselības aprūpes nodaļas izstrādātie «Stacionāru finansēšanas noteikumi» ir pretrunīgi un neatbilst 1996. g. 24. decembra MK noteikumiem nr. 485 «Veselības aprūpes finansēšanas noteikumi». Līguma slēgšanas domstarpības ir risināmas savstarpējo sarunu ceļā vai atbilstoši MK apstiprinātajiem «Veselības aprūpes finansēšanas noteikumiem».

Dome nolemj lūgt rajona padomi, Līvānu slimnīcas darbības saglabāšanas nolūkos bāzes programmas ietvaros, izstrādāt un realizēt konkrētu pasākumu plānu uzņēmuma parādu dzēšanai un turpmākās finansēšanas noregulēšanai; «Slimokasei» finansēt Līvānu slimnīcu par faktiski padarīto darbu un pēc līguma projektā paredzētās g.d. vērtības līdz laikam, kad tiks novērstas domstarpības par līguma slēgšanu, atsevišķā vienošanās protokolā paredzot konkrētus līguma slēgšanas termiņus; ieteikt BO «Slimokase» griezties Valsts Slimokasē finansiālās palīdzības saņemšanai Līvānu slimnīcas finansiālā stāvokļa uzlabošanai; ieteikt Līvānu slimnīcai turpināt realizēt budžeta līdzekļu ekonomijas programmu atbilstoši izstrādātajam pasākumu plānam.

Visi mēs esam arī reģionalizācijas priekšā, un, izstrādājot kārtību, kādā rajona pakļautības iestādes tiks nodotas pilsētu vai pagastu pakļautībā, būtu jāparedz arī rajona atbildība par iestāžu parādiem. Ir pilnīgi nepieļaujami, ja Līvānu pilsētas domei tiktu nodota slimnīca ar parādiem ap Ls 48000.

Savstarpējos ķīviņos nevienam nav ienācis prātā uzprasīt arī Līvānu un apkārtnes iedzīvotāju domas. Vislielākais absurds ir «augšā» lemt par tik svarīgas iestādes kā slimnīca pastāvēšanu, pat nerēķinoties ar cilvēkiem.

Daina Kursīte

LAPPUSE LAUKSAIMNIEKIEM

Informācija un praktiski padomi

Augu aizsardzība aprīlī

Laikus jāpārskata kartupeļu sēklas materiāls. Ja kartupeļu bumbuļi inficēti ar brūno, sauso un slapjo puvi, melno kraupi, tie jāpārlasa, rūpīgi atšķirojot iepuvušos, bojātos bumbuļus. Kartupeļi ir izturīgāki pret slimībām, ja tos pirms stādīšanas iesilda. Kartupeļus iesilda 15-20 grādu C temperatūrā un tie skaitās iesildīti, ja asni agrīnām šķirnēm sasnieguši 5 mm garumu, bet vēlīnām — 1-2 mm. Kartupeļu melnā kraupja un citu slimību ierobežošanai vēlams sēklas materiālu pirms stādīšanas apstrādāt ar fungicīdiem: tekto — 90-120 ml/t sēklas, ditānu M-45 — 2-2,5 kg/t, fundazolu — 0,5-1,0 kg/t, maksimu — 50 ml/t. Ja jāapstrādā sadīguši bumbuļi, tad preparāta devu samazina uz pusi. Kodinot ar slapjo paņēmienu, kodnes ditāna M-45 un fundazola devas izšķīdina 50-70 litros ūdens un stādāmajā mašīnā izsmidzina ar speciālām sprauslām. Tekto un maksima darba šķīduma daudzums uz tonnu ir 2,0-2,5 l. Ar rokas smidzinātāju apsmidzina nelielus sēklas daudzumus kastēs, sabērumos vai ieberot stādāmajā mašīnā. Kodinot ar sauso paņēmienu, ar kodni bumbuļus apputina kastēs vai ieberot stādāmajā mašīnā.

Lai kartupeļi mazāk slimotu ar dīgstu puvi (melno kraupi), tie stādāmi, kad ausne iesilusi līdz 8 grādiem C. Ir pēdējais laiks pārliecināties, vai kartupeļiem paredzētajā laukā augsnē nav nematodes, kas ir karantīnas objekts. Lai to izdarītu, jānoņem augsnes paraugi un jānosūta analīzēm uz karantīnas laboratoriju.

Katram saimniekam jau jābūt skaidrībā, kur un kā tiks kodināta graudaugu un āboliņa sēkla. Jāsaprot, ka sēklas kodināšana, uzkaisot kodni uz sējmašīnā iebērtiem graudiem un izmaisot tos, nav pieļaujama, jo kodne nepiekļūst visiem graudiem. Daļai sēklu kodnes būs par daudz un tās sliktāk sadīgs, bet bez kodnes palikušā sēkla dos slimus augus. Ja sēkla jākodina savā saimniecībā, tad vislabāk izmantot betona javas maisītāju. Betona maisītājā ieber 50 kg graudu. Tad kādā trauciņā ieber vajadzīgo kodnes daudzumu (100 g, ja kodnes deva 2 kg/t) un uzlej 0,4 litrus ūdes un samaisa. Ieslēdz maisītāju un, kad tas sācis griezties, uz graudiem lēnām uzlej sagatavoto šķīdumu. Kodina apmēram 5 minūtes, pēc tam graudus izber maisos.

Vasarāju labību kodināšanai izmanto visas pieejamās kodnes. Lai kodnes vienmērīgi izvietotos ap sēklām, ieteicamais suspensijas (ūdenī izšķīdinātas kodnes) daudzums graudaugu sēklu kodināšanai ir 8-10 l/t sēklu. Baitāns-universāls — 2 kg/t lietojams kviešu un miežu kodināšanai. Tas iznīcina visus slimību dīgļus uz sēklu virsmas, sēklapvalkā un dīglītī, aizsargā jauno augu tā attīstības pirmajās stadijās pret miltrasu un rūsām. Maksims-stārs — 1,5 l/t piemērots vasaras kviešu, miežu un auzu sēklu kodināšanai. Tāpat kā baitāns iznīcina cieto un putošo melnplauku, sakņu puves un brūnplankumainības ierosinātājus. Ar līdzīgu iedarbību uz slimību ierosinātājiem raksturojas raksils 2 ar devu — 1,5 kg/t. Tas piemērots visu vasarāju graudaugu sēklu apstrādei.

No pazīstamajām kodnēm lietojams vitavakss 200FF — 2,5-3 l/t un fundazols — 2-3 kg/t. No pieskares iedarbības kodnēm var iegādāties maksimu 025. Tas lietojams kviešu un miežu kodināšanai — 1,5-2 l/t devās gadījumos, ja sēklas materiāls nav inficēts ar putošām melnplaukām. Šo kodni ieteic atšķaidīt ar ūdeni un veidot darba šķīdumu — 4 l/t sēklu.

Ļoti svarīga ir arī āboliņa sēklu kodināšana, kas parasti cieš no furaziālās sakņu puves. Šim nolūkam piemērots fundazols — 3 kg/t.

Rapša sēklu aizsardzībai pret sakņu puvēm sēkla kodināma ar maksimu-stāru — 6-8 l/t sēklu. Kodinot rapša sēklu, kodni ar ūdeni neatšķaida.

Strādājot ar kodnēm, jāievēro visi veselības un dabas aizsardzības pasākumi: jālieto gumijas cimdi, respiratos un aizsargbrilles. Pēc darba beigšanas betona maisītāju vispirms izskalo un tad izmazgā ar 3% kalcionētās sodas šķīdumu un pēc tam izskalo ar tīru ūdeni. Izpurina un izmazgā darba drēbes un nomazgā rokas. Mazgāšanas ūdeņi nedrīkst nokļūt ūdenskrātuvēs.

Gunta Bērziņa,
Dr. agr.

Pavasara darbi pļavās un ganībās

Pirms zāļu veģetācijas sākuma jāpārstaigā tīruma zālāji, pļavas un ganības un jāapskata to zelmeņa stāvokli. Šajā laikā jālabo zelmeņa bojājumi. Kurmju rakumi un mežacūku izrakņājumi jānolīdzina ar šļūcēm vai ecēšām. Pēc nošļūkšanas zelmeņa bojājumu vietās piesēj daudzgadīgo zāļu sēklas. Vislabāk iesakņojas sīksēklu zāles: āboliņš un timotiņš. Lai labi sadīgtu, sēklām jānokļūst labā saskarē ar augsni, tās jāpieveļ vai nelielās platībās jāieecē ar grābekli.

Pēc sniega kušanas ūdeņu aiztecēšanas laiks arī zālājus mēslot ar fosfora un kālija minerālmēsliem, bet slāpekļa mēsli jāizsēj augu veģetācijas perioda sākumā, jo pāragri izsējot tie var izskaloties. Bagātīga sūnu izplatība ganībās un pļavās liecina par fosfora vai kālija trūkumu. Zālājos mēslojums visefektīvāk darbojas, ja dod gan fosforu, gan kāliju un stiebrzāļu zelmeņos arī slāpekli. Ja zālāja zelmenī ir vismaz ap 30-40% āboliņa vai lucernas, tad samērā labu zāles ražu var iegūt tikai ar fosfora un kālija mēslojumu.

Ieteicamākās slāpekļa, fosfora, kālija attiecības zālāja mēslojumā kopumā ir 1 : 0,5 : 1. Piemēram: N_{70} (2 cent/ha amonija nitrāta), P_{36} (2 cent/ha parastā superfosfāta) un K_{80} (1,5 - 2 cent/ha kālija hlorīda). Zālājiem var sēt arī kompleksos minerālmēslus, ja augu barības vielu attiecība tajos atbilst zālāju prasībām. Zālājiem var dod arī vircu vai labi sadalījušos kūtsmēslus. Atkarībā no to devas un kvalitātes, tie var aizstāt daļu minerālmēslojuma. Tomēr pirmajos mēnešos pēc šāda mēslojuma došanas samazināsies zāles ēdamība, tāpēc pirmo zāli ieteicams nopļaut ziemas barības gatavošanai.

Artūrs Antonijs,
Dr. h. agr.

Dārzeņu dēstu audzēšana

Dēstu augšanas periods ir viens no svarīgākajiem auga dzīvē, jo šajā laikā, kad tā organisms ir jauns, tas samērā viegli pakļaujas dažādiem ārējās vides apstākļiem. Tāpēc dēstu audzēšana prasa lielu uzmanību un piemērotus apstākļus.

Dēstus audzējot, ir jāievēro vairākus nosacījumus. Viens no tiem ir piemērotas šķirnes vai hibrīda izvēle. Pirms sēklas izsēj, jābūt pārliecinātiem par to dīgtspēju. Jāatceras, ka laboratorijā noteiktā dīgstpēja ir augstāka nekā lauka apstākļos. Liela nozīme ir sēklu iesēšanas dziļumam. Iesējot pārāk dziļi, veidosies kropli, vāji dzinumi vai sēklas ar pazeminātu dīgtspēju vispār nesadīgs. Sējot kastītēs, virs sēklām uzsijā 0,5 cm kūdras vai smilšu kārtiņu, bet sējot gruntī siltumnīcā, uzber 0,5-1 cm biezu kārtiņu.

Sēklu dīgšanas laikā jānodrošina optimālā temperatūra, tā ir atšķirīga dažādiem dārzeņiem: kāpostiem — 18-20 grādi C, sīpoliem — 20-23 grādi C, tomātiem — 23-25 grādi C, gurķiem, pipariem — 25-28 grādi C. Minimālā temperatūrā sēklas dīgst lēnām, daudzas arī neuzdīgst, jo sevišķi ar vāju dīgtspēju, toties optimālajā temperatūrā tās dīgst ātrāk un vienmērīgi. Tādēļ svarīgi zināt arī, cik dienās optimālos apstākļos sēklas sadīgst: kāposti, gurķi — 3-5 dienās, tomāti — 4-6, salāti — 6-9, sīpoli, puravi — 10-14, pipari — 12-15 dienās.

Sējumu kastītes, podiņus pēc sējas pārsedz ar plēvi mitruma un temperatūras nodrošināšanai, sējumu jāpasargā no pelēm un žurkām. Uzmanīgi jāseko dīgšanas gaitai — līdzko parādās pirmie dīgliši — plēvi noņem un sējumus novieto labā apgaismojumā. Pēc masveidīgas dīgstu parādīšanās, lai vispirms veidotos saknes un neizstūdzētu dīgsti, — uz 5-6 dienām gaisa temperatūru pazemina: galviņkāpostiem, purviem — līdz 6-8 grādiem C, ziedu kāpostiem, sīpoliem — 8-10 grādiem C, salātiem, tomātiem — 10-12 grādiem C un pipariem, gurķiem — līdz 12-14 grādiem C.

Dēstus pikējot, ievaino sakņu sistēmu, radot zināmu augšanas apstāšanos. Jo jaunāks augs, jo vieglāk tas panes pārstādīšanu. Pikētiem dēstiem izveidojas kompaktāka un sazarotāka sakņu sistēma, jo pēc iestādīšanas laukā tie iesakņojas labāk nekā nepikētie dēsti. Visi dārzeņi pārstādīšanu nepanes vienādi. Tomāti, sīpoli, selerijas un citi no sakņu bojājumiem cieš maz, bet gurķi, kabači un citi pārstādīšanas laikā cieš vairāk.

Ļoti svarīgi dēstu audzēšanas laikā izvēlēties optimālus augu attālumus. Pārmērīgs sabiezinājums dēstu audzēšanas laikā vēlāk pazemina ražu un tās kvalitāti. Gaismas trūkumā dēsti izstīdz, nīkuļo, izstādīti laukā gausi ieaug, jo sevišķi samazinās agrā raža. Kāpostu, salātu dēstus audzē 5 x 5 un 6 x 6 cm attālumos, bet tomātu, gurķu, piparu dēstus — 10 x 10 cm attālumos.

Podiņiem ar dēstiem, novietojot siltumnīcā tieši uz grunts, apakšā jāpaklāj plēve, lai dēstu saknes neiekļūtu augsnē. Podiņus no sākuma izvieto sabiezināti, līdzko dēstu saknes saskaras, tos retina.

Dēstus jāsargā no pārkaršanas, no ļoti straujām temperatūras svārstībām, no ilgstoša temperatūras pazeminājuma, jo tad tie var pastiprināti slimot.

Dēstu audzēšanas ilgums atkarīgs no gadalaika un meteoroloģiskajiem apstākļiem. Ja agro kāpostu dēsti pavasarī izaug 45-60 dienās, tad vidēji vēlīno galviņkāpostu dēsti lauka dobēs izaug jau 30-35 dienās. Tomātu, piparu dēsti izaug 50-60 dienās, sīpolu, puravu — 45-50, gurķu — 30-35, salātu dēsti — 30 dienās.

Optimālā gaisa temperatūra dēstu audzēšanas laikā ir atšķirīga dažādiem dārzeņiem: saulainā laikā kāpostu, sīpolu, puravu dēstiem — 16-18 grādu C, tomātiem, salātiem — 20-25 grādu C, gurķiem, pipariem — 22-26 grādu C; mākoņainā laikā gaisa temperatūra ir par pāris grādiem zemāka; naktī kāpostu, sīpolu dēstiem gaisa temperatūra var pazemināties līdz 10-12 grādiem C, tomātiem, salātiem — 14-16 grādiem C, gurķiem, pipariem līdz 18-19 grādiem C.

Ja dēstu audzēšanas laikā ir maz saulainu dienu, tad jānodrošina zemākā optimālā temperatūra, jāsamazina slāpekļa mēslu devas, jāierobežo laistīšanu. Dēstus laista tikai ar siltu ūdeni, vēsais ūdens bieži ir par cēloni slimību straujākai attīstībai. Dēstus laistot, jārēķinās ar atsevišķo dārzeņu bioloģiskajām īpatnībām. Tā, piemēram, gurķiem patīk mitrs gaiss un augsne. Dažas dienas pēc pikēšanas uzsāk regulāru un bagātīgu laistīšanu.

Siltam laikam iestājoties, tos arī rasina. Turpretī tomātu un kāpostu dēsti mitrā gaisā vairāk slimo ar melnkāju, puvēm u.c. slimībām. Tie jālaista reti, bet bagātīgi, pēc iespējas tikai sakņu tuvumā. Pie tam pārliecīgā mitrumā pieaug zaļā masa, no kā sevišķi var ciest tomātu dēsti, tie veidojas trausli, ātri pāraug. Šādi izlutināti dēsti pēc tam slikti ieaug pastāvīgā vietā.

Laista priekšpusdienā, lai līdz vakaram dēsti paspētu nožūt. Dēsti ir atsaucīgi uz mērenu papildmēslojumu. Laistāmā ūdens 10 litriem piejauc 10-30 g minerālmēslu. Ja lietotā šķīduma koncentrācija bijusi nedaudz lielāka, tad pēc mēslošanas dēsti noteikti jānoskalo ar tīru ūdeni. Pēdējā papildmēslojumā 7-10 dienas pirms dēstu izstādīšanas palielina fosfora un kālija devas, bet pēdējās 5-6 dienas pirms izstādīšanas pārtrauc dēstu laistīšanu, laista tikai tad, ja parādās augu vīšanas pazīmes.

Obligāts priekšnosacījums ir segtajās platībās audzēto dēstu norūdīšana. To veic pakāpeniski. Siltumnīcas, lecektis pastiprināti vēdina, no sākuma dienā, vēlāk, ja nav salnas, arī naktī. Ja dēstus audzē kastītēs, tos nedēļu pirms izstādīšanas iznes ārā. Ja gaidāmas salnas, dēstus piesedz.

Pirms dēstu izņemšanas no audzēšanas vietas (vēlams iepriekšējā dienā), tos rūpīgi salaista. Labus rezultātus iegūst, bez podiņiem audzēto dēstu saknes apmērcējot govs mēslu un mālu šķīdumā. Pārstādot cenšas saglabāt sakņu sistēmu, stāda mitrā augsnē, pēc tam aplaista, lai dēsti labāk iesakņojas. Labāk stādīt apmākušā dienā vai pēcpusdienā, jo stādot saulainā, vējainā laikā dēsti grūtāk iesakņojas. Lai dēsti ātrāk iesakņotos, tos otrā rītā pēc stādīšanas labi salej. Tā kā augsne pēc laistīšanas ir sablīvējusies, tad vēlams to uzirdināt. Tas nodrošina mitruma saglabāšanos.

Dēstus jāizstāda optimālos termiņos. Agros galviņkāpostus, ziedkāpostus, puravus, sīpolu dēstus stāda aprīļa beigās, maija sākumā, ziedkāpostus, ļoti vēlīnos un vēlīnos galviņkāpostus — maija vidū vai beigās, vidēji vēlīnos galviņkāpostus — maija beigās, jūnija sākumā. Tomātu, gurķu, kabaču dēstus laukā izstāda pēc salnu izbeigšanās — jūnija sākumā.

Benita Derilo,
Dr. agr.

Uzlabosim laukaugu mēslošanu

Mēslošanas līdzekļu lietošana atbilstoši augsnes auglības līmenim un audzējamās kultūras prasībām ir viens no pamatnoteikumiem augstu un stabilu ražu iegūšanā. Pašreiz ir sevišķi svarīgi izvēlēties pareizas minerālmēslu devas laukaugu mēslošanai, lai arī pie paaugstinātām mēslojumu cenām panāktu vēlamo ražas līmeni un celtu augsnes auglību.

Lielā daļā saimniecību jau šobrīd augkopības produkcija tiek audzēta nelietojot mēslojumu, līdz ar to augsnes auglība samazinās, pazeminās trūda, fosfora un kālija saturs. Daļa saimniecību saņēmušas zemi ar ļoti zemu iekultivēšanas pakāpi. Tāpēc, izvēloties mēslošanas līdzekļus, zemnieka rīcībā ir jābūt augsnes izpētes materiāliem, lai varētu spriest par augsnes auglību un nepieciešamajiem tās ielabošanas pasākumiem.

Augsnes agroķīmiskās izpētes rezultātā saimniecības saņem augsnes analīžu rezultātus (augsnes skābums pH, organisko vielu, P, K, Mg saturs), to novērtējumu, augšņu agroķīmisko karti un ieteikumus izpētes materiālu izmantošanā.

Kā katru gadu, arī šogad Zemkopības ministrija ir izdalījusi līdzekļus augsnes izpētes veikšanai zemnieku saimniecībās. Lai aptvertu lielāku saimniecību skaitu, 25% no kopējām analīžu izmaksām jāsedz zemniekam (tas aptuveni ir 1 lats par 1 ha lauksaimniecībā izmantojamās zemes). Pamatojoties uz analīžu rezultātiem, var precīzi noteikt fosfora un kālija mēslojuma vajadzību un devas konkrētam laukam un kultūrai. Analīžu rezultātus var pilnvērtīgi izmantot sējumu izvietojuma plānošanai, minerālmēslu iepirkšanas daudzuma aprēķiniem. Pēc zemnieka pieprasījuma tiek sastādīts mēslošanas plāns noteiktam saimniekošanas gadam. Jāatzīmē, ka konkrētā mēslošanas karte ir sava veida ābece konkrētam zemniekam, jo vismaz piecus gadus pēc tās varēs vadīties minerālmēslu iegādē un mēslojuma lietošanā.

Ja zemniekam maz līdzekļu minerālmēslu iegādei, tie jāiestrādā vismaz tajos laukos, kur zems P un K nodrošinājums. Pretējā gadījumā pārējo darbu savlaicīga un kvalitatīva veikšana nenodrošinās vēlamo ražu. Ja saimniecībā ir tehnika minerālmēslu iestrādei vienlaicīgi ar kultūraugu sēju vai stādīšanu, tad devu var samazināt par 30-50%. Mēslojumu šajā gadījumā iestrādā nedaudz dziļāk kā sēklu, tas stimulē sakņu sistēmas attīstību un līdz ar to mēslojuma racionālu izmantošanu.

Kādu mēslojumu izvēlēties un kuru lietošana būs ekonomiski izdevīga? Tikai zinot savu augsņu auglību un barības vielu saturu tajās, varēsim pareizi izvēlēties nepieciešamo mēslojuma veidu. Pašreiz tiek plaši piedāvāti Rietumos ražotie kompleksie mēslojumi (Kemira, Supra) — tiem ir savi plusi, savi mīnusi. Pozitīvi ir tas, ka ar vienu mēslojuma reizi var iedot visus augam nepieciešamos elementus, turklāt viegli šķīstošā un ātri izmantojamā veidā. Negatīvi jāvērtē tas, ka bieži netiek ņemts vērā barības vielu saturs augsnē, tad ar komplekso mēslojumu iestrādā arī vielas, kuras jau tāpat ir augsnē pietiekošā daudzumā un vairāk nemaz nebūtu vajadzīgas, līdz ar to zemnieks daļu naudas iztērē velti. Šādos gadījumos lētāk ir lietot vienkāršo mēslojumu (superfosfātu, kālija hlorīdu), atkarībā no tā, kurš elements nepieciešams. Bez tam jāatceras, ka nav lielas jēgas lietot minerālmēslus, ja netiek apkarotas nezāles, jo tām sakņu sistēma spēcīgāka un straujāk uzņem barības vielas. Jāmēslo kultūraugs, nevis nezāles.

Šogad meteoroloģiskie apstākļi nebija īpaši labvēlīgi ziemāju ziemošanai. Daudzviet sējumi izskatās slikti — lapas sarkanbrūnas, lapu gali apsaluši. Kaut arī augšanas konuss nav bojāts, bet ražu tas var ietekmēt. Tāpēc sevišķi aktuāls būs pirmais slāpekļa virsmēslojums, kurš jādod, tiklīdz atjaunojas augu veģetācija. Lai zinātu slāpekļa papildmēslojuma devu, jāņem vērā, ka 1 cnt graudu ražas veidošanai pavasara periodā vajag apmēram 1 kg N darbīgās vielas. Tātad 30 cnt graudu ražas iegūšanai vajag 30 kg N (t.i., apmēram 100 kg amonija salpetra). Otrā deva jādod augšanas laikā atkarībā no sējumu stāvokļa un plānotās ražas.

Noņemot ziemāju augsnes paraugus, v/u «Ražība» nosaka slāpekļa krājumus augsnē, aprēķina kopējo slāpekļa papildmēslojuma vajadzību un iesaka pirmo papildmēslojuma devu agri pavasarī. Viena ziemāju augsnes parauga analīzes cena Ls 1,18.

Sīkāka informācija par iepriekšminētiem jautājumiem pa telefonu 22608 vai lauksaimniecības departamentā 9. kabinetā.

Z.Anspoka,
rajona galvenā agroķīmiķe

Mutvārdu vēstures ekspedīcija Latgalē

Blakus oficiālai akadēmiskai vēsturei pastāv ikdienas vēsture, kas pētī cilvēka dzīves veidu, attieksmes, uzskatus, vērtību izjūtu un pārdzīvojumu. Izteiksmīgs avots dzīves pētījumiem ir mutvārdu vēsture, dzīvesstāsts, autobiogrāfija. Mutvārdu vēsture ir cilvēka radoša pašatklāsme, kurā svarīga loma ir runātam vārdam un tam, kā cilvēks pats par savu dzīvi pastāsta. Izvirzot uzmanības centrā subjektīvo skatījumu, mutvārdu vēsture pievērš uzmanību iekšējās dzīves norisēm un cilvēka attieksmēm ar apkārtējo pasauli.

Mutvārdu vēsture LZA Filozofijas un socioloģijas institūta pētījumos iekļāvās 1992. gadā kā jauna laika pieteikums. Nacionālās mutvārdu vēstures (NMV) projekts izauga no atmodas laika. Tas sākās ar cilvēkarhīva programmu Latvijas Kultūras fondā, kas centās kompensēt informācijas trūkumu par Latviju un tās iedzīvotāju likteni. Mutvārdu vēsture atbilst angļu valodas nosaukumam *oral history*. To izmanto pētnieki gan muzejos, gan tādās zinātņu nozarēs, kā sociālā un kultūras antropoloģija, lingvistika, folklora, etnoloģija, socioloģija, psiholoģija. Datoru un audiovizuālās tehnikas attīstība paplašina mutvārdu vēstures pielietojumu informācijas apmaiņā, kultūrā, izglītībā, audzināšanā. Latvijā mutvārdu vēsture nāca aizpildīt tukšo vietu, kāda līdz tam bija par individuālo cilvēku un viņa dzīves gājumu — par mūžu kā vērtību un atmiņām kā nacionālās apziņas daļu. Latvijā pētījums sākās ciešā sadarbībā ar ārzemēs dzīvojošajiem latviešiem un citu valstu speciālistiem, kuri ar līdzīgiem pētījumiem nodarbojas jau sen, bet sevišķi aktīvi pēdējās desmitgadēs. Pasaulē interese par cilvēka iekšējās dzīves atspoguļojumu ir atbildes reakcija standartizētajam dzīves veidam un tradicionālo vērtību maiņai. Mutvārdu vēsture kalpo dzimumu, paaudžu, etnisko pazīmju un identitātes pētījumiem.

Latvijā tai ir plašāks un sarežģītāks darba lauks. Vispirms, mutvārdi dokumentē un papildina stipri nepilnīgo Latvijas vēstures ainu un rada jaunus avotus pētījumiem. Otrkārt, mutvārdu vēsture sniedz emocionālu izziņas materiālu skolām, augstskolām, muzejiem, novadu informācijas centriem — tā sniedz radošas ierosmes izstāžu un uzskates līdzekļu veidošanai. Treškārt, dokumentēts vecāko ģimenes locekļu dzīvesstāsts ir nepieciešams katrai ģimenei iepriekšējo paaudžu dzīves izpratnei, novērtējumam un turpinājumam.

Nacionālā nozīmē mutvārdu vēsture pauž interesi par visiem nacionālās valsts iedzīvotājiem — neatkarīgi no to etniskās piederības un tagadējās dzīves vietas. Tagad Nacionālās mutvārdu vēstures kolekcijām uzkrāts ap 500 dzīvesstāstu. Tie ierakstīti gan Latvijā, gan ārzemēs un kopumā veido plašu tautas dzīves ainu. Tā izskan dzīvesstāstos: tik daudzveidīgos, cik dažāds bijis cilvēku dzīves risinājums viņu attieksmei pret to. Stāstītājus izvēlamies galvenokārt no vecākās paaudzes, kas iekļaujas plašākās laikmeta robežās. Pētījuma mērķis ir iegūt Latvijas cilvēku dzīves ainu XX gadsimta skatījumā, kad notika svarīgākie notikumi valsts dzīvē. Tie atsaucās cilvēku dzīvēs un likteņos, bet, galvenais, veidoja attieksmi pret dzīvi, uzskatus un vērtību kritērijus.

Šajā vasarā mutvārdu vēstures ekspedīcija pošas uz Latgali, turpinot pērn iesākto kopdarbu ar ārzemju latviešiem. Pateicoties ASV dzīvojošo projekta dalībnieku Maijas Hinkles un profesora Paula Lazdas entuziasmam, jau otro gadu tiek pulcināti ieinteresēti talcinieki, kas vienu nedēļu brīvā laika velta Latvijas cilvēku pieredzes uzklausīšanai un dokumentēšanai.

Ekspedīcija iekļaujas Latgales zinātniskās izpētes programmas ietvaros. To gatavojam ar vietējo novada pētnieku, skolotāju, kultūras darbinieku atbalstu. Katrā pusē parasti atrodas entuziasti, kuri labi pazīst savas apkārtnes cilvēkus un ir sava novada patrioti. Un Latgale nav izņēmums. Ekspedīcijas mērķis ir ierakstīt vecākās paaudzes dzīvesstāstus, izvēloties stāstītājus, kuriem bijusi bagāta dzīves pieredze un kuri ir pietiekami dzīvesgudri, lai tajā dalītos. Mūs interesē gan speciālā Latgales pieredze, saimnieciskās un kultūras saites, kas šai novadā veidojušās atšķirīgi. Latgalei raksturīga arī dažādu etnisko un kultūras pieredžu, dažādu reliģisko virzienu (vecticībnieku, tai skaitā) tolerance, sadzīvošanas māka. Īpašu uzmanību veltīsim represijās cietušo pieredzei un tam, ko vēl cilvēki šodien atceras no padomju laika dzīves visplašākā diapazonā.

Ekspedīcija tiek organizēta, vairākiem dalībniekiem apmetoties vienuviet un slēdzot līgumu par vietējā autotransporta izmantošanu. No sākuma parasti intervijās dodamies divatā — vietējo apstākļu pazinējs kopā ar otru, kam te viss ir jauns. Tas rosina stāstītāju visu pamatīgi un nezinātājam saprotami izskaidrot, kas vairo magnetofona kasetēs ierakstītā vērtību. Katru dienu apmeklējam vairākus stāstītājus. Sevišķi mūs interesē attālākie novadi, pierobeža, mazas apdzīvotas vietas. Savu skatījumu iegūstam arī no tā, cik daudz atšķirīga ir vienuviet dzīvojošo pieredzē, neskatoties uz līdzību valodas izloksnē un izteiksmes veidā. Atsevišķi ieklausāmies sieviešu un vīriešu stāstos, vairākos no vienas ģimenes: gan tajos, kas visu mūžu dzīvojuši kopā, gan tajos, kuri būs jāapmeklē cituviet.

Ekspedīcija sāksies ar trīs dienu ievadsemināru 9. jūnijā, Latviešu beidrības namā Rīgā. Pēc tam dalībnieki (pērnvasar viņu bija ap 30) sadalīsies grupās un sekos saviem vadītājiem uz dažādām vietām. Parasti darbs tiek pabeigts ap Jāņiem, bet ja ir vēlēšanās, var arī to individuāli turpināt. Ceru, ka arī šogad mūs gaida tikpat laba sadarbība ar vietējām skolām, muzejiem, kā pērn Vadakstē, Kuldīgā.

Ar šo rakstu aicinu atbalstīt «Dzīvesstāstu ekspedīciju» un visus, kuri vēlas iesaistīties kā dalībnieki vai ekspedīcijas darba izkārtotāji, palīgi, lūdzu zvanīt pa telefonu: Rīga 7227920, sūtīt faksu 371 2 210806 vai rakstīt: Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1940. Nacionālās mutvārdu vēstures projektam Filozofijas un socioloģijas institūtā. Projekta zinātniskais vadītājs ir profesors Augusts Milts.

Es, šī raksta autore, esmu projekta koordinatore un labprāt gaidīšu jūsu ierosinājumus un uzklausīšu ieteikumus.

Māra Zirnīte

VID INFORMĀCIJA

Par uzņēmumu gada pārskatu iesniegšanas kārtību LR Uzņēmumu reģistrā

Stājoties spēkā grozījumiem likumā «Par uzņēmumu gada pārskatiem» (6.11.96.), visām LR Uzņēmumu reģistrā reģistrētajām uzņēmējsabiedrībām neatkarīgi no to uzņēmējsabiedrības formas un īpašuma veida Uzņēmumu reģistrā jāiesniedz apstiprināti gada pārskatu noraksti ar Valsts ieņēmumu dienesta atzīmi (attiecīgu spiedogu).

Gada pārskatu noraksti tiks pievienoti katra uzņēmuma reģistrācijas lietai.

Gada pārskats Uzņēmumu reģistrā ***nav jāiesniedz vienīgi***:

1) zemnieku un zvejnieku saimniecībām;

2) individuālajiem uzņēmumiem, kuru gada ieņēmumi no saimnieciskajiem darījumiem pārskata gada sākumā nepārsniedz Ls 45000;

3) kredītiestādēm (tai skaitā bankām) un apdrošināšanas sabiedrībām, kuru darbību šajā gadījumā reglamentē citi likumi.

Prasība par gada pārskatu norakstu iesniegšanu attiecas uz 1996. gada un turpmāko gadu gada pārskatiem.

Visu uzņēmumu gada pārskatiem jābūt ar revidenta atzinumu.

Katrs uzņēmējs ir atbildīgs par sniegtās informācijas patiesumu. Uzņēmumu reģistrā iesniegtajiem datiem jābūt identiskiem Valsts ieņēmumu dienesta iesniegtajiem.

Pārskata gads parasti ir 12 mēnešus garš un sakrīt ar kalendāro gadu. Gadījumā, ja uzņēmumam tas ir citādi, tam jābūt noteiktam šī uzņēmuma statūtos (vai līgumsabiedrības līgumā). Par pārskata gada maiņu jādod paskaidrojumi gada pārskata pielikumā. Izņēmums ir jaunizveidotie uzņēmumi, kuriem pārskata gads var sasniegt pat 18 mēnešus, taču ne vairāk.

Pārskati jāiesniedz ne vēlāk kā mēnesi pēc to apstiprināšanas un ne vēlāk kā četrus mēnešus pēc pārskata gada beigām. Līdz ar to uzņēmumiem, kuriem pārskata gads sakrīt ar kalendāro, pārskatu iesniegšanas beigu termiņš ir 30. aprīlis.

Ja uzņēmuma rādītāji atbilst vismaz diviem no trim zemāk minētajiem kritērijiem:

1) bilances kopsumma ir Ls 1000000 (to sastāda aktīva posteņu kopsumma) vai vairāk;

2) neto apgrozījums ir Ls 2400000 vai vairāk;

3) pārskata gada vidējais darbinieku skaits ir 250 vai vairāk (šo skaitu iegūst, darbinieku skaitu katra pārskata gada mēneša pēdējā datumā dalot ar mēnešu skaitu pārskata gadā),

tad gada pārskata iesniegšanas termiņš ir ne vēlāk kā septiņus mēnešus pēc pārskata beigām. Šis termiņš attiecas arī uz koncernu mātes uzņēmumiem.

Uzņēmumiem, kuriem gada pārskati jāiesniedz ne vēlāk kā septiņus mēnešus pēc pārskata gada beigām, bilance un peļņas zaudējumu aprēķins būs par saviem līdzekļiem jāpublicē Uzņēmumu reģistrā norādītajā izdevumā («Latvijas Vēstnesis»).

Ja gada pārskats tiek publicēts saīsinātā formā, publicējot tas jānorāda.

Revidenta atzinums publicējams tikai pilnībā.

Gada pārskata kopums sastāv no:

— bilances;
— peļņas — zaudējuma aprēķina;
— naudas plūsmas pārskata;
— ienākuma nodokļa deklarācijas (uzņēmumiem, kuriem to nepieciešams uzrādīt);
— ilgtermiņa ieguldījumu kustības pārskata;
— pašu kapitāla kustības pārskata;
— pielikuma un
— ziņojuma.

Paskaidrojumos īpaši jānorāda posteņa «Ilgtermiņa ieguldījumu pārvērtēšanas rezerve» izmaiņas.

Gada pārskatus Uzņēmumu reģistrā var iesniegt gan personiski, gan sūtot pa pastu. Gada pārskats jāiesniedz tajā Uzņēmumu reģistra nodaļā, kur attiecīgais uzņēmums reģistrēts.

Uzņēmumu reģistrā iesniegtā uzņēmumu finansu informācija, samaksājot noteikto valsts nodevu, būs publiski pieejama jebkuram interesentam (šī iespēja kaut vai ļaus kāda uzņēmuma potenciālajiem partneriem pirms darījuma pārbaudīt šī uzņēmuma finansu stāvokli).

Gada pārskatu iesniegšanas noteiktie termiņi Uzņēmumu reģistrā tiks kontrolēti, tāpēc lūgums visiem uzņēmējiem tos ievērot, lai nepievienotos tiem 20000 uzņēmumu, kas jau tika publicēti «Latvijas Vēstnesī» kā likvidējami.

Valsts ieņēmumu dienesta Preiļu rajona nodaļa

«...punktu pirms vārda...»

M.Gūtmane

Vārds, valoda, saruna, šķiet, līdz apnikumam zināmas lietas, taču skolotājs (latviešu, krievu u.c. valodas) pūlas un cenšas «piekert» kādā nepareizi izrunātā skaņā, aizrādīt, ka «votošana» vai «jesošana» piederētu citām valodām, bet ne latviešu. It kā apmāts un precīzi uzgriezts pulkstenis viņš stāsta par vārda attieksmēm teikumā, par likumībām, kas valda valodā un ir nepieciešamas cilvēka, pasaules sapratnei. Un ko skolēns? Viņš visgudri paziņo, lai tik paklausoties, kā valodo radio, runas (respektīvi varas) un preses vīri!

Bet apziņa snauž un neklausās skolotājā, tomēr, pēdējam skolas zvanam skanot, tā tiecas tieši uz runātkārīgajām specialitātēm (juristiem, svešvalodniekiem, žurnālistiem utt.). Un aiziet. No sākuma kautrējoties par nesaprastām vai neatrastām valodas likumībām, vēlāk nevērīgi atmetot ar roku: par kādu valodas kultūru var būt runa, ja pietiek ar vienreizēju solījumu teksta iekalšanu visām dzīves situācijām?! Un «...punktu pirms vārda, lai neapstātos doma», vairs nesagaidīt...

Bet mēs, Rēzeknes Augstskolas Baltu filoloģijas katedras docētāji un latviešu valodas un literatūras specialitātē studējošie, gaidām savā specialitātē radošus, domāt, rīkoties gribošus cilvēkus. Apgūstot filologa akadēmisko izglītību, jums ir dota iespēja:

— izvēlēties savam aicinājumam atbilstošu profesionālo izglītību, kļūstot par latviešu valodas un literatūras skolotāju vai kultūrvēstures skolotāju, vai arī žurnālistu;

— iegūt profesionālo un akadēmisko izglītību vienlaicīgi;

— izmantot INTERNET programmas informatīvos pakalpojumus RA datoru zālē;

— iegādāties starpskolu lasītāju abonentu, kas ļauj iepazīties ar visdažādāko nozaru literatūru;

— darboties Baltu filoloģijas katedras pētnieciskajā centrā, ieguldot savu devumu latviešu un latgaliešu literatūras, valodas, kultūrvēstures, folkloras pētniecībā;

— piedalīties studentu zinātniskajos lasījumos, publicējot savus pētījumus zinātnisko konferenču kopkrājumos;

— rīkot seminārus, diskusijas, dažādus kultūras pasākumus par aktuālākajām literatūrfilozofijas, psiholoģijas u.c. problēmām;

— piedalīties RA Studentu teātra, kora «Soritum», deju kolektīva «Dziga» darbībā;

— apmeklēt sporta nodarbības un pasākumus RA Sporta namā;

— aktīvi darboties studentu pašpārvalde.

Kamēr lielie runas vīri strīdās par prioritāto tiesību piešķiršanu ekonomikas attīstībai, tikmēr izglītība un kultūra nīkuļo un ganās savā vaļā. Taču katrā no mums ir pamatīgs garīgais potenciāls, ko vajag atklāt un saglabāt, tādējādi sniedzot vienu no būtiskākajām drošības garantijām arī valsts un tautas, katra indivīda dzīves augšupejai — izglītotu cilvēku. Ja garīguma devalvācija uztrauc arī jūs, īpaši vidusskolas absolventus, tad š. g. 11. aprīlī plkst. 12.00 Atvērto durvju dienā esat latviešu valodas un literatūras specialitātes docētāju, studentu gaidīti.

Mūsu adrese: RA Humanitārā fakultāte, Atbrīvošanas aleja 115. Telefons uzziņām 22681.

Lai Sprīdīša laimes meklējumi nesākas ar nelabojamām kļūmēm arī jums!

I.Muizniece,
Mag. phil., RA docētāja

Kustību terapija pēc Bobata metodes

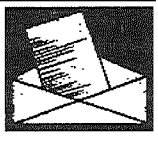

Nereti dažāda vecuma bērniem vērojami kustību traucējumi.

Ļoti maiga, bet iedarbīga, no Vācijas nākusi, sena, ir tā saucamā kustību traucējumu terapija pēc Bobata metodes. Tās pamatā ir šādi neiroloģiskās attīstības ietekmēšanas principi: patoloģisko refleksu kavēšana un attīstības stimulācija.

Kavējot patoloģisko muskulatūras tonusu, bērnam uzlabojas poza. Vienlaikus ārsts ievirza normālas stāvokļa pārvaldīšanas un līdzsvara reakcijas. Līdz ar to bērns apgūst kvalitatīvas kustības. Vienu reakciju kavēšana un citu veicināšana jāizdara vienlaicīgi. Ja bērnam motoriskajā attīstībā ir kādas novirzes, tad tieši pirmajos mēnešos vēl var lielā mērā ietekmēt tālāko attīstību. Mazā zīdainī nenormālo kustību paraugi vēl nav nostiprināti, tāpēc ir vieglāk aizturēt tos un aktivizēt normālas kustības. Tas attiecas gan uz veseliem, gan slimiem bērniem.

Arī paši vecāki, pielietojot tā saukto «handling» *(no angļu valodas — darīt ar rokām)* var palīdzēt bērniem. «Handling» ir norādījumi, kā ikdienā apieties ar zīdaini, lai veicinātu viņa kustību attīstību, un to apmāca kustību terapeits.

Kustību terapija noder arī pieaugušiem, veseliem cilvēkiem, lai veicinātu nervu sistēmas attīstību, lai iemācītos vienādi nodarbināt visas ķermeņa daļas. Bērniem nepareizas kustības traucē neiropsihisko attīstību.

Mūsu rajonā pagaidām šī kustību terapija sevi piesaka vāji, bet pediatriem, manuprāt, jāizmanto iespējas to apgūt un pielietot bērnu veselības uzlabošanai. Pati esmu braukusi uz Rīgu, kur apguvu šo metodi, varu konsultēt, arī vecākus.

B.Platace,
pediatre Līvānos

Sludinājumi un reklāma ☎ 22305

☞ Pārdod

Opel Kadett 1,3. Tālr. 59244;
* * *
Opel Kadett, 1980.g. Tālr. 15293;
* * *
VW Passat, 1984.g. Tālr. 33753;
* * *
M-2140 SL, luksa variants, 1987.g., signalizācija ar pulti, cena 700 $. Tālr. 24443 vakaros;
* * *
VAZ-2103 (vai maina pret MTZ-0,5 un jaunu mopēdu «Delta»). Tālr. 42497;
* * *
VAZ-2101.Tālr. 41273;
* * *
VAZ-2101 virsbūvi un dzinēju. Tālr. 65061;
* * *
Ņivu, $ 1000 vai maina, IŽ-2715 rezerves daļām, apkures katlu, motobloka KROT piekabi. Tālr. 22351, 23931;
* * *
zirga pļaujmašīnu. Tālr. 39571;
* * *
jaunu 3-korpusu arklu PLN-3-30 vai maina pret pamata blokiem un šīferi. Tālr. 22060 vakaros;
* * *
zirgvilkmes ratus, arklu, 6 ha meliorētas zemes Upmalas pagastā. Tālr. 23360;
* * *
ratus ar gumijas riteņiem. Tālr. 8-254-25818;
* * *
binokli. Tālr. 23872;
* * *
miglotājus (400 l, 600 l), kartupeļu stādāmās mašīnas, minerālmēslu kliedētājus. Tālr. 48546 rītos, vakaros;
* * *
4-rindu kartupeļu stādītāju Ls 450 vai maina. Tālr. 30513;
* * *
slaukšanas aparātu. Tālr. 21589, 36516;
* * *
sienu Rušonas pag. Tālr. 15383;
* * *
presētu sienu un salmus rulonos. Tālr. 50429, 50409;
* * *
timotiņa sēklu. Tālr. 16294;
* * *
lopbarības miltus. Iespējama piegāde. Tālr. 23766;
* * *
grūsnu govi, miežus, kviešus. Tālr. 23116;
* * *
govi. Tālr. 54743;
* * *
govi. Tālr. 24631;
* * *
lēti vācu aitu suņa kucēnus. Zvanīt 23094 vakaros;
* * *
māju ar šīfera jumtu pārvešanai. Zvanīt 21329 vakaros;
* * *
māju Preiļos vai izīrē ar izpirkšanas tiesībām. Tālr. 50359;
* * *
māju Preiļos, Zaļajā ielā 13. Tālr. 24472;
* * *
māju un 7 ha zemes Galēnu pag. Zeimuļos. Tālr. 14159;
* * *
māju laukos. Tālr. 32219 vakaros;
* * *
lauku mājas. Tālr. 59200;
* * *
privatizētu 3-istabu dzīvokli Rušonas pag. Kastīrē. Tālr. 13444;
* * *
3-istabu dzīvokli Līčos. Tālr. 22613;
* * *
dzīvokli Pelēčos. Cena pēc vienošanās. Tālr. 55774;
* * *
3 nedēļas vecu teļu. Tālr. 55697;
* * *
VAZ-21063, 1983.g. Zvanīt 21736 pēc 19.

☞ Pērk

piecrindu vagotāju. Tālr. 23076, 39542;
* * *
metālapstrādes virpu, 3 kW elektromotoru, akumulatoru lādējamo aparātu (no 15 A). Tālr. 21436 vakaros, 65085 darba laikā;
* * *
graudu sējmašīnu. Tālr. 42526;
* * *
un pārdod privatizācijas sertifikātus Līvānos, universālveikala grāmatu nodaļā. Tālr. 43688;
* * *
skujkoku un lapu koku zāģbaļķus un sīkbaļķus. Apmaksa tūlītēja. Nodrošina ar transportu. Tālr. 44927;
* * *
dzīvokli bez ērtībām. Tālr. 22422;
* * *
gaļu. Tālr. 21898;
* * *
graudus, sīpolus. Tālr. 55737;
* * *
sīpolus. Tālr. 55648;
* * *
darba ķēvi. Tālr. 65118.

☞ Maina

2-istabu dzīvokli pret mazāku. Tālr. 22960;
* * *
KS-2,1 pret kartupeļu stādāmo. Tālr. 37543.
* * *
melnbaltu teļu preť sivēniem. Zvanīt 36645 vakaros.

Sakarā ar to, ka uz SIA «SBR», reģ. Nr.43603009933, vārda nelikumīgi saņemtas stingrās uzskaites preču pavadzīmes — rēķina veidlapas, uzskatīt par nederīgām šādu sēriju un numuru veidlapas:

PA 2	Nr. 479501-480000
PA 2	Nr. 696001-697500
PA 2	Nr. 705001-707500
PA 2	Nr. 715001-717500
AH 2	Nr. 130001-132500
AH 2	Nr. 140001-142500
AH 2	Nr. 150001-152500
AH 2	Nr. 160001-162500
AH 2	Nr. 170001-172500
AH 2	Nr. 177501-180000
PA 2	Nr. 958501-959500
PA 4	Nr. 372501-374000
PB 2	Nr. 082501-085000
PB 2	Nr. 125001-127500
PB 2	Nr. 340001-342500

VID Preiļu rajona nodaļa

---

9. un 10. aprīlī pārdos baltās *Haiseks* 9 mēnešu vecas dējējvistas, cena Ls 1,50. Līvānos 10.00, Muceniekos 10.45, Rožupē 11.00, Sutros 11.15, Preiļos 11.30, Riebiņos 12.15, Stabulniekos 12.30, Polkoronā 12.45, Galēnos 13.00.

---

7. aprīlī tirgos baltas dējējvistas Preiļos 9.00, Gailīšos 10.00, Jaunmuižā 10.25, Kasīrē 10.40, Kategrādē 10.55, Apsēnos 11.10, Vecrušonā 11.25, Jaunaglonā 11.40, Kapiņos 12.10, Aglonā 12.25, Rušonā 13.00, Ārdavā 13.20, Pelēčos 13.40, Nīdermuižā 13.50, Arendolē 14.20, Lazdānos 14.50, Upmalā 15.00, Vanagos 15.40, Rožupē 16.00, Rudzātos 16.30, Priekuļos 17.10.

---

7. aprīlī tirgos Madonas baltās dējējvistas, Ls 1,20, Sīļukalnā 10.00, Galēnos 10.20, Riebiņos 10.50, Silajāņos 11.10, Preiļos 11.30, Priekuļos 12.10, Rudzātos 12.30, Turkos 12.50, Zundānos 13.00, Līvānos pie universālveikala 13.20, Rožupē 14.00, Sutros 14.10, Jasmuižā 14.40, Aglonas stacijā 15.00, Aglonā 15.20.

AUTORIEPAS

vieglajām automašīnām
kravas automašīnām
traktoriem
Moto un velo riepas

VAIRUMTIRDZNIECĪBA UN MAZUMTIRDZNIECĪBA
Daugavpils.
Kods 254, tālr. 45-021, 45-012.

Līvānu bioķīmiskā rūpnīca piedāvā:
kombinēto spēkbarību sivēniem no 0-2 mēn. (29,5 sant./kg), sivēniem no 2-4 mēn. (16,0 sant./kg), nobarojamām cūkām (13,5 sant./kg), sivēnmātēm (14,0 sant./kg), slaucamām govīm (12,8 sant./kg), teļiem no 1-6 mēn. (17,5 sant./kg), dējējvistām (15,0 sant./kg), suņu barību «Reksis» (35,0 sant./kg).

Pakalpojumus: lopbarības un pārtikas graudu pārstrāde.

Minerālmēslus «Kemira»: amonija salpetris (9,0 sant./kg), «Kemira Pover NPK 10:4:17» (22,5 sant./kg) kartupeļiem, dārzājiem; «Kemira Pover NPK 18:9:9» (15,0 sant./kg) graudaugiem, zālājiem. Cenas uzrādītas ar PVN.

Telefons 44260, 44508.

Pērk privatizācijas sertifikātus par visaugstākajām cenām Preiļos, Brīvības ielā 1, 2. stāvā katru darbdienu no 9 līdz 15, tel. 22700, un Līvānos, pasta ēkā 2. stāvā, tel. 42663.

Uzņēmums pārdod pašu audzētas rozes, frēzijas, salātus, redīsus, sīpollokus.
Zvanīt 8-252-31749, 32612 darba laikā.

Pateicamies Preiļu ugunsdzēsējiem par operatīvo rīcību, glābjot mūsu māju no uguns.
Piskunovi Silajāņos.

Kā zvaigzne zilā naktī krīt,
Tā krītu arī es.
Deg mīla, sāpes, prieks...
F.Bārda

Esam kopā ar kolēģes Vilhelmīnes RATENIECES tuviniekiem sāpju un skumju brīdī.
Preiļu 1. pamatskola

Laiks apstājies.
Ir tikai sirdī palikusi sāpe.

Sērojam kopā ar Mariju Pastari, TĒVU smiltājā guldot.
LR IeM Pilsonības un imigrācijas departamenta Preiļu nodaļas kolektīvs

---

Balti vēji klusām meža malā stāv,
Jo tiem nav atļauts tevi šodien modināt...

Izsakām līdzjūtību Antona PASTARA tuviniekiem, viņu smiltājā izvadot.
Mednieku kolektīvs «Cauna»

Vēl gribējās strādāt, dzīvot un būt,
Bet pēkšņi nakts un saule jau zūd.
A.Vējāns

Izsakām dziļu līdzjūtību Vandas Antānes ģimenei, VĪRU, TĒVU, SIEVASTĒVU, VECTĒVU smiltainē izvadot.
Baško un Moisejevu ģimenes

Tik māte prot pa rūpju taku
Aiziet klusējot.
G.Selga

Skumju brīdī esam kopā ar Kursīšu ģimeni, MĀMIŅU smiltājā izvadot.
Darba biedri

Ir jāiet vien cauri
Uz noieta pusi, —
Tie vārti ir šauri,
Tie soļi ir klusi.

Izsaku dziļu līdzjūtību Vijai Upeniecei sakarā ar TĒVA nāvi.
Velta Ziemele

Laiks apstājies,
Ir tikai sirdī palikusi sāpe.

Izsakām līdzjūtību Rutai Kirilovai sakarā ar TĒVA nāvi.
Kolēģes

Skumji noliec galvas sirmie bērzi,
Pūpolzaros sabirst dzīves stāsts,
Pāri nošalc pavasara elpa,
Jāšķiras, kaut šķirties ir tik žēl.

Ar sirsnīgiem vārdiem gribam stiprināt tevi, Ināra, pavadot TĒTI kapu kalniņā.
Darba biedri

Ejiet lēni, sirmie zirgi,
Kapu vārtos gaita stās,
Pāri sirdij apklusušai
Zeme smilšu segu klās.

Izsakām līdzjūtību Inesei Romanovskai, no TĒVA uz mūžu atvadoties.
Preiļu rajona tiesas kolektīvs

Un nebūs vairs, kas mīļš un aprāj,
Un nebūs vairs, kas azaidā mūs sauc,
Kad durvis atvērsim un iekšā — tukšums,
Un pavards auksts, un neklāts pusdiengalds.

Mūsu visdziļākā līdzjūtība Ainai Kursietei, MĀTI mūžībā pavadot.
Rožupes pamatskolas skolotāji

---

9. aprīlī tirgos dējējvistas, Ls 1,50, Līvānos pie universālveikala 10.00, Rožupē 10.30, Rudzātos 11.00, Priekuļos 11.30, Preiļos 12.00, Riebiņos 13.00, Stabulniekos 13.30, Vidsmuižā 13.50, Bortniekos 14.20, Silajāņos 14.50, Rušonā 15.30, Aglonā 16.00, Ārdavā 16.20, Pelēčos 16.40, Aizkalnē 17.00, 1. Vārkavā 17.30, Vanagos 18.00.

Pērk govis, jaunlopus, piena teļus, aitas, zirgus. Tālr. 22380.

Zeme deva, zeme ņēma,
Zeme visu nepaņēma,
Labi darbi, mīļi vārdi,
Tie palika šaisaulē.

Dalām bēdu smagumu ar Aiju Greizi, TĒVU smiltājā guldot.
Aglonas pagasta kultūras darbinieki

Skumji atmirdz sēru ziedi
Sāpju vītā vainagā.
Asa smeldze aizskar sirdi —
Atvadās no tēva tā.

Skumju brīdī esam kopā ar tevi, Ruta.
IU «SN-Preiļi»
AAS «Balva»

Izsakām līdzjūtību Atinas GOBAS piederīgajiem, guldot viņu zemes klēpī.
Līvānu luteriskā draudze

Esam bēdās ar Annas AVOTIŅAS piederīgajiem, izvadot viņu smiltājā.
Līvānu luteriskā draudze

Tālāk tagad tev jāiet ir vienai
Mūžības ceļā, smiltaines klēpī.

Skumju brīdī esam kopā ar Irinu, VECMĀMIŅU smiltājā izvadot.
Rušonas pamatskolas 8. klase, audzinātāja

Dalām sāpju smagumu ar Ināru Bārtuli, no TĒVA uz mūžu atvadoties.
Draugi no PID

Tu esi uz mūžiem aizgājis
no šī dārza un no šīs mājas,
Tu esi uz mūžiem aizgājis
no pasaules...
L.Brīdaka

Skumju brīdī esam kopā ar Zinaīdu Krēsliņu, TĒVU smiltājā izvadot.
Rimicānu pamatskolas kolektīvs

Cilvēka mūžs ir tik līdzīgs koklei —
Pārtrūkst stīgas un viss paliek kluss...

Esam kopā ar Liānu Ceceruku, VECMĀMIŅU smiltājā izvadot.
Rudzātu vidusskolas kolektīvs

Un atmiņas ziedīs ap tevi
Kā baltas ābeles...

Izsakām līdzjūtību Inārai Bārtulei sakarā ar TĒVA nāvi.
Statistikas nodaļa

Tēt, tik tagad saprotu, tik tagad jūtu,
Ka tevis man par visu vairāk trūkst.

Ināra, esam kopā ar tevi lielajās bēdās.
AAS «Balva»

Klusa paliek māja, sēta,
Klusa tēva istabiņa,
Nav vairs tēva mīļo soļu,
Nav vairs tēva padomiņa.

Izsakām dziļu līdzjūtību Inārai Moisejevai, TĒVU smiltājā izvadot.
A.s. «Preiļu siers» kolektīvs

Kā dziju kamols mūžs ir saritināts,
Kur dzīpari visdažādākie mirdz.
Ja spētu kāds tos visus atšķetināt,
Tad vidū būtu māmulītes sirds.
L.Vāczemnieks

Izsakām līdzjūtību Ainai Kursītei, MĀMIŅU mūžībā aizvadot.
Rožupes pagasta padome

NOVADNIEKS

Laikraksts iznāk kopš 1950. gada 29. marta. Redakcijas adrese: Aglonas ielā 1, Preiļi, LV-5301. Tel. 22059, 22305, 21759.
Pasūtījuma indekss 3033.

Izdod Preiļu rajona pašvaldības uzņēmums «Laikraksta «Novadnieks» redakcija»

Iznāk 8 reizes mēnesī. Abonēšanas maksa mēnesī Ls 0,90. Mazumtirdzniecībā līgumcena.

Redaktors Pēteris Pīzelis

Reģistrācijas apliecība Nr. 1018
Iespiests SIA «Latgales druka», Rēzeknē, Baznīcas ielā 28.
Ofsetiespiedums. Metiens 5010.

© Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā atsauce uz «Novadnieku» obligāta.